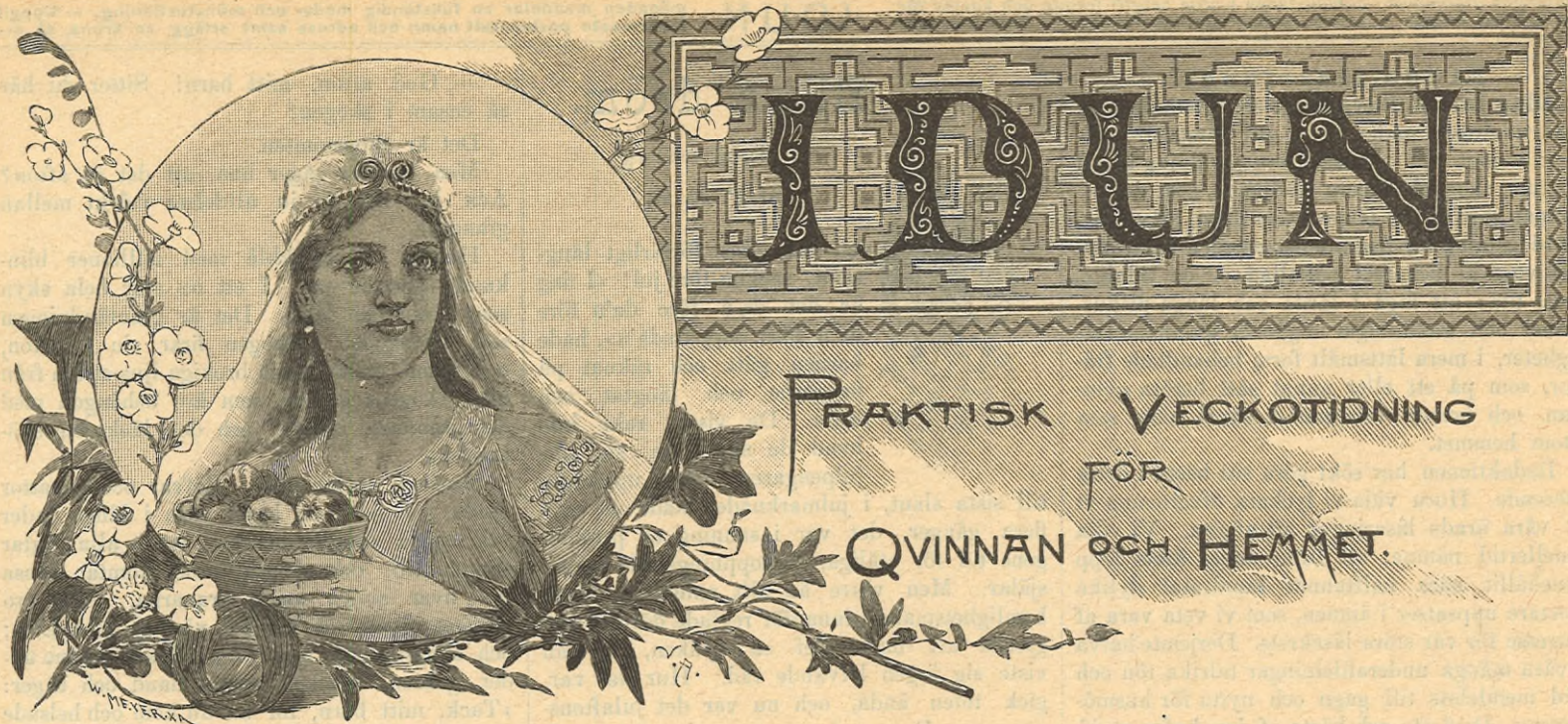

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 51.

Fredagen den 21 december 1888.

1:sta årg.

<p>Byrå: Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen lösningsförsäljning!</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 9-10 och 4-5. Allm. Telef. 6147.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Sista numret i hvarje månad innehåller en fullständig mode- o. mönstertidning.</p>	<p>Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i de större bok- lådorna samt å tidningskontoren.</p>
---	---	--	--	---

"Låt upp," det hviskar!

Det faller natt öfver stad och land
och natt öfver vida vatten;
der uppe stå tusen stjernor i brand,
från tusen verldar till jordens strand
en helsning går genom natten,
en hviskning svag såsom luftens flägt
från fogelns vinge, till flygten sträckt,
en pust af verdarnas andedrägt...

»Låt upp,» det hviskar vid dörr och knut,
»låt upp, ty jul är inne!
Stryk hvardagsveckan ur pannan ut,
du trötta slägte, din sorg är slut,
och frid öfver hvarje sinne;
det är den signade juletid,
det är den lisande julefrid,
som bräcker törne och sonar strid.»

»Låt upp,» det hviskar kring stolt palats,
kring tinnar och pelarrader,
»låt upp, du hjerta, gif kärlek plats,
den varit för länge en naken sats
och skrytande tomma bravader.
Gack ut och dela ditt julebröd,
gack ut och lindra din broders nöd,
den fallne res och den svage stöd!»

»Låt upp,» det hviskar vid koja låg,
»låt upp i glädje och gamman,
ty julens ande vill hålla sitt tåg
härin med hugnad för sorgsen håg
och gåfvor åt allesamman.
Har lyckan mätt dig ett ringa mått,
förnöjsam var, är ditt hjerta godt,
du fann på jorden ej rikare lott!»

»Låt upp,» det hviskar, »tänd juleljus
och smycka de gröna granar!
Af barnajubel och sångers brus
det gifve genljud i qväll ditt hus,
mer signadt, än sjelf du anar.
Låt upp och red ditt sinne till fest,
låt upp och bjud hvad ditt hjerta har bäst,
se: julens engel vill blifva din gäst!»

Så faller natt öfver stad och land
och natt öfver vida vatten;
der uppe stå tusen stjernor i brand,
från tusen verldar till jordens strand
en helsning går genom natten,
en hviskning svag såsom luftens flägt
från fogelns vinge, till flygten sträckt,
en pust af verdarnas andedrägt...

Johan Nordling.

Ärade läsarinor!

Idun har nu tillryggalagt sin första årgång. Att tidningen under detta sitt första år ständigt vunnit allt vidsträcktare spridning är ett faktum, så mycket mera glädjande, som det besannat utgifvarens länge hysta åsigt, att en särskild tidning för fruntimmersverlden här i landet vore af behovet påkallad — en tidning, som, utan att ingå i lärda och långa diskussioner och utredningar angående kvinnans rättigheter, i mera lättsmält form behandlade frågor, som på ett eller annat sätt beröra kvinnan och hennes verksamhet såväl inom som utom hemmet.

Redaktionen har sökt göra sitt bästa i detta afseende. Huru vida vi lyckats, öfverlemnna vi åt våra ärade läsarinor att afgöra. Vi vilja emellertid nämna, att Idun under årets lopp innehållit nära halftannat hundratal dylika kortare uppsatser i ämnen, som vi veta vara af intresse för vår stora läsekrets. Derjemte hafva i våra många underafdelningar talrika rön och råd meddelats till gagn och nytta för husmödrarna. De flesta och bästa af dem hafva otvivelaktigt kommit från tidningens egen läsekrets.

Men liksom till omvexling med det allvarliga arbetet äfven behöfves en eller annan förströelse, så har det varit Redaktionen angeläget att jemte de mera allvarliga uppsatserna meddela goda och intressanta berättelser och skisser till förströelse på lediga stunder. Ett eller annat poem har ock, såsom vi tro, bidragit att skänka omvexling åt det hela.

Att denna vår plan för tidningens redigering vunnit erkännande, derom vittna de talrika skrivelser, som under årets lopp till oss ingått. I dessa skrivelser har nästan alltid förekommit uttrycket »vår egen tidning». Vi betrakta därför uttrycket »damernas egen tidning» som en hederstitel för Idun, hvilken hon mer och mer skall sträfva att göra sig förtjent af.

Någon förändring i det hittills följda programmet anse vi sålunda ej nödigt vidtaga för det kommande året. Vi vilja endast sträfva att efter vunnen erfarenhet på bästa sätt fullfölja och utveckla det redan uppställda. Och härvid räkna vi fortfarande på hjälp och stöd från alla våra hittillsvarande medarbetarskor och medarbetare samt dessutom åtskilliga nya både pröfvade och opröfvade, ej minst ur Iduns egen läsekrets.

Den lilla modebilagan, som medföljt Idun en gång i månaden, kommer med det nya årets ingång att försvinna. Man har allmänt tyckt, att den varit för obetydlig för att kunna verkligen gagna tidningens läsarinor, och sjelfva äro vi de första att erkänna detta. Iduns billiga pris tillåter dock ej bortgifvandet af någon dyrbarare modetidning. Det är sålunda bäst, att denna afdelning alldeles utgår ur tidningens program. Detta hindrar dock ej, att vi fortfarande få tillfälle att en och annan gång i Idun yttra oss om klädedrägten. Hvad som emellertid genom denna indragning inbespares, skall komma tidningens läsekrets till godo på andra områden. Särskildt kommer det kvinnliga porträttgalleriet att bättre än hittills tillgodoses. Minst ett porträtt i månaden skall intagas, och dervid hafva vi en god förhoppning att få meddela dragen af de ärade och omtyckta författarinorna *Mathilda Langlet* och *Ave* (Eva Wigström).

Pristäffingar skola anordnas hvarje kvartal.

Till sist hafva vi ej annat än att hembära Iduns stora och trofasta läsekrets ett hjertligt tack för visadt öfverseende och tillönska alla våra läsarinor och läsare

en angenäm jul!

Redaktionen.

Elsas dröm.

Julstämning

Af P. E. R.

Hvad den gick förfärligt långsamt, veckan före jul! »I dag är det da'n före da'n före da'n före doppareda'n», hade barnen gått och räknat på fingrane och längtat och ledts. De visste rakt inte hvad de skulle ta' sig till, julpengarne voro uppköpta

till sista slant, i julmarknaden hade de varit flera gånger, det var i sanning en pröfnings tid för otåliga, förhoppningsfulla barnsjälar. Men värre än allt annat var detta hemlighetsmakeri innanför reglade dörrar, som gjorde att man blef så nyfiken, att man viste sig ingen lefvande råd. Hur det var, gick tiden ändå, och nu var det julaftonsmorgon. Der stod granen redan, grön och yfvig, midt i salen och doftade jul. Och barnen slöto en beundrande krets kring sin gäst från skogen. Jerker hoppade öfver ett par stolar till tecken, att han var nöjd med granen, och alla kommo öfverens om, att den var stilig, därför att den räckte till tak.

Endast Elsa deltog icke i de andras högljudda glädjetryningar. Elsa var ett litet sjukligt barn med bleka kinder och något tryckt och förskrämdt i sitt väsen. Föräldrarne hade nog ej heller samma känslor för henne som för de andra barnen. Hon var ful och tafatt, gick i vägen, när det var brådt om, råkade ofta slå ut kaffekoppen öfver frukostbordet och grät vid minsta förbräelse. Hon var med ett ord misslyckad, och så blef det tidigt hennes lott att få gå för sig sjelf och drömma.

Medan syskonen helt och hållet gingo upp i ögonblickets gädje, stod Elsa bakom fönstergardinen och betraktade snöflingornas jämna, mjuka fall och solskenet, som då och då lyste igenom. Hon tänkte på skogen, som granen kommit från och kände — omedvetet men starkt en ousäglig dragning dit fjerran bort till den tysta ensligheten.

Det blef stilla i salen. Elsa såg sig om, hon var ensam, syskonen hade gått ut för att köpa ljus till granen. Då smög hon sig fram och kröp in under det gröna trädet och satte sig på dess fot. Litet vinterkyla hängde ännu kvar i barret, litet upptinat frost sippade utefter stammen och gaf en egendomlig lukt af uppblött bark. Elsa lutade nacken mot den fuktiga stammen och lät sina blickar glida upp genom grenverket. Då hon suttit så en stund, förekom det henne, som om det var den höga, blåa himmeln der ofvanför, och öfver den blåa himlen seglade sakta hvita moln, och det susade så underbart vackert rundt omkring, och hon satt midt i gran-skogen, och det var snö på marken, solbelyst snö med blåa skuggor på.

Så tyst det var i skogen. En ekorre skuttade från gren till gren och vållade snöfall, der han for fram. Elsa lockade på honom; han vände sig om och nickade; hon log till svar. Högt uppe i luften åt ena sidan hördes, ehuru svagt, ett par kråkor: kra, kra, kra, och långt bort ifrån, så att det nätt och jämt hann fram, kom ett ensamt hanegäll. Så blir det tyst igen. Endast skogen susar oafslätligt, susar allvarligt, drömväckande. Och i skogssuset blanda sig ett sofvande barns långa, djupa andedrag.

— God afton, mitt barn! Sitter du här så ensam i skogen?

Det är skogstomten.

Men hvarför säger han, att det är afton? Ack jo, det är ju alldeles mörkt mellan granarna.

Himlen är mörkblå med millioner blinkande stjernor på. I ett nu står hela skyn som i eld och låga. Det är grantändningen som försiggår. Skogen firar sin julafton, och tusen sinom tusen brokiga ljus stråla från alla skogens granar, som äro behängda med det grannaste isglitter och den läckraste snökonfekt.

Musiken spelar upp. Räfvar och lokattor gnida på fiol och harar sitta i långa rader och spela dragharmonika. Och alla foglar sjunga till, och skogsdjur och tomtar dansa om hvar andra kring granarna. Alla äro mycket glada och mycket vänliga mot Elsa; och skogstomten, som först hittade henne under granen, trycker hennes hand och säger: »Tack, mitt barn, för att du kom och helsade på oss i skogen; till belöning lofvar jag dig den gladaste jul, du någonsin har haft, och till julklapp skall du få det bästa, du kan önska dig.» och dermed ledde han henne till slutet af skogen och sade: »farväl och helsa hem!»

»Nej, men se på Elsa!» ropade syskonen, då de stormade in i salen, med händerna fulla af allt, som granen skulle klädas med, »Elsa under granen!»

Hon kraflar sig fram, yrvaken och förlägen, ännu oförmögen att reda för sig sin underbara dröm. Det skulle bli den gladaste jul hon någonsin haft, och hon skulle få det bästa hon kunde önska sig. Hon suckade; det var ju bara en dröm — och för öfrigt visste hon inte, hvad hon helst önskade sig. Men medan granen kläddes med stjernor af guldpaper, äpplen, ljus och konfekt var det ej mycken tid att tänka på detta. Elsa rycktes med i den allmänna feststämningen med allt skrattande, nojsande, smågnabb och mumsande på nötter, som hör till, då man skall klä' granen.

Pojkarne höllo rent af på att komma i lufven på hvarandra, så julafton det var.

»Jerker har ätit opp en punschkrans; det är orättvist», ropade Kalle.

»Äh, det har jag visst inte.»

»Jo, det har du visst det. Andas, får vi känna! Andas, om du törs!»

Men Jerker hade ingen lust att andas, hvilket renderade honom en s. k. »sittopp» af äldre bror, och så beslöts i samladt syskonråd, att alla felaktiga punschkransar skulle åtas upp, men Jerker skulle inte få någon.

På julaftonen äro emellertid alla misshälligheter snart glömda, och därför dröjer det ej heller länge, förr än den bästa sämja åter var rådande kring julgranen.

»Vet du, hvad jag tror jag får, Kalle?»

»Neej.»

»Jo, jag tror, att jag får ett salongsgevär, för det har jag önskat mig.»

»Äh, det skulle väl jag kunna få lika väl då. Men jag vet något som du får, jag.»

»Jo, det visste du vackert!» (krikslist för att locka fram hemligheten).

»Du får ett par strumpor af mormor.»

Jerker blef lång i ansigtet och anmärkte i missnöjd ton, »att så'nt ska' man ju ha ändå, vet ja. Hvad kan man ha för roligt af ett par strumpor?»

Nu började Elsa få klart för sig, hvad tomten menat. En dockspis att laga riktig

mat på! Och hjertat klappade hastigare i bröstet på henne. Var det inte ett hörn af den hon hade sett stieka ut ur mammass största paket, när hon kom hem från julmarknaden föregående qväll? Tänk, om hon verkligen skulle få, hvad hon knappast vågat önska sig!

Elsa kände redan, att drömmen höll på att uppfyllas; syskonen voro snälla mot henne, hon hade inte gråtit en droppe på hela förmiddagen, men ätit mycket namn och hade grundade förhoppningar att få en julklapp, som alla hennes flickvänner skulle afundas henne. Hon kunde nu ej ta sina ögon från granen, som var i det närmaste färdigklädd — det var från den som all julglädje utgick, utan granen vore julen ingenting.

Utifrån korridoren hördes tidt och ofta bultningar på en dörr. Det var småpysarne, som voro otåliga och ville ut och se granen.

Då och då gläntade mor på sängkammardörren och såg efter, hur långt det var kommet med granklädnigen. Men då hon gläntade, trängde lackos ut, och barnens näsborrar vidgades: ack, hvad lack luktar godt om julen!

Så äntligen kom den efterlängtda stunden, då alla hemligheter skulle uppenbaras, all väntan skulle få sin lön och alla klappande barnahjertan skulle bli stillade. Hela familjen var samlad kring det strålande julträdet, småpysarne voro utsläppta ur sitt fängelse och hade till de andras stora förnöjelse betett sig som besatta, då de fingo se granen.

En förväntningsfull tystnad rådde i salen, barnen hade svårt att sitta stilla på sina stolar, ty nu skulle far läsa upp julklapparne.

»Högädlad herr Jerker Söderberg» läste fadern med komisk högtidlighet, och lille Jerker gick fram rodnande och förlägen för den ståtliga herrtiteln, och mottog det första paketet. Nu skulle alla gissa, hvad det kunde innehålla, och känna på det och väga det i händerna. Det måtte vara ett litet bord, men så föll ett vedträ ut, och formen på det hela var genast förändrad. Ytterligare ett vedträ föll till golvet, massor af papper lindades af, paketet blef allt mindre men på samma gång allt bestämdare till formen, och nu i ett ögonblick var saken klar: »Ett solongsgevär!» skrek den lycklige mottagaren, rusade fram till föräldrarna och öfverhopade dem med kyssar och smekningar.

Så småningom började det bli tomt i julklappskorgen. Hvar och en hade fått en hel mängd saker både som han önskat sig och icke önskat sig. Elsa satt ihopkrupen i hörnet vid kakelugnen. Hon hade fått sin dockspis, men märkvärdigt nog hade den inte skänkt henne någon synnerlig glädje. Den vanliga tryckta stämningen var öfver henne igen. Hon kunde ej vara glad på samma sätt som de andra. När de andra gingo fram och tackade för en gåfva, fingo de af både far och mor en kyss på pannan och en klapp på kinden. Elsa fick en vänlig nick och en förmaning att vara rädd om det hon fått och inte genast bryta eller slita sönder det. Nå, hon visste ju så väl, att det var skilnad på henne och de andra. Och hon grämde sig visst inte därför, det var ju alldeles, som det skulle vara, och som det alltid hade varit, men glad kunde hon inte känna sig. Och hon försjönk i drömmar. Hennes ögon hängde vid den lysande, herrliga granen, som liksom fick lif, ju mer hon försjönk i den; och den log så innerligt varmt emot henne och hviskade: »var glad, mitt lilla kära barn! Vi förstå hvarandra, du och

jag; jag är barnens vän men deras i synnerhet, som ej hafva någon annan vän på jorden.»

Modern betraktade Elsa, der hon satt i sitt ensamma hörn upptagen af sina ensliga tankar. Det låg något så innerligt, något så hängifvet och vackert men på samma gång sörjande i barnets ansigtsuttryck, något som modern aldrig förr hade sett der och som rörde henne djupt. Inte var Elsa ful, och hvarför hade hon alltid förefallit så obehaglig? Något smärtsamt, liknande en anklagelse, rörde sig i moderns själ. Hon steg upp från sin plats och närmade sig barnet. Så böjde hon sig ned och lyftade upp hennes hufvud: »Hvad sitter du och tänker på, min lilla flicka? Kom och sitt hos mamma!» Och Elsa fick sitta i soffan med moderns arm öfver sina skuldror och med sitt hufvud, hvilande mot moderns bröst. Och modern kysste henne på pannan, och Elsa kämpade med gråten, så öfverlycklig kände hon sig. Det blef med ens så ljus i salen, tyckte hon, som om granen fått hundra nya ljus och alla ansträngde sig att öfverblända hvarandra. Det var den lyckligaste stunden i hennes lif.

Men då julaftonen var öfver och barnen redan lågo i sina sängar, kommo föräldrarna in och sade godnatt åt dem. Och då de gingo förbi Elsas bädd, stannade de, och Elsa hörde, hur fadern hviskade till modern: »Så söt hon är; det har jag aldrig märkt förr» — och det var sant, ty ingenting är så förskönande som glädjen — och begge böjde sig ned och kysste henne. Men då blef det för mycket för den lilla, som aldrig fått löna så mycken kärlek förr; hon gömde ansigtet i kudden och grät länge. Nu kände hon, att hon hade fått det bästa hon någonsin önskat sig, och att detta var den lyckligaste jul hon upplefvat.

Prenumeration torde förnyas med allra första, på det intet afbrott i tidningens sändning måtte behöfva ega rum.

Qvinnan och lifsglädjen.

Af Ave.

Det är ju ett historiskt faktum, att tiden — låtom oss skylla på den gubbstackaren! — i slutet af hvarje århundrade har en del otrefliga konster för sig, och att han sätter dessa konster i verket företrädesvis genom männen, plus ynglingar och pojkar.

Århundradet, alias tiden, har låtit den stora flocken af ofantligt bildadt folk plöja och plöja med andras kalfvar, hvaraf dock somliga äro så gamla, att de borde få en annan benämning, medan några få dugtiga karlar gjort upptäckter och uppfinningar, hvilka åter gjort den ärade allmänheten uppblåst af högfärd öfver människosnillet underbara förmåga.

Men »när jungfrun fick gult hår, ville hon ha det krusadt». När vi fått maskiner, som bespara människan en massa tungt kroppsarbete, fått jernvägssofvagnar i stället för skjutskärror, också »rapphöner» kallade, fått telegrafer, telefoner och fonografer, så att vi kunna både sprida och bevara så mycket sqvaller vi kunna önska, fått köttqvarnar, bicyklar, skolor till och med för små koltbarn, så vill man äfven ha tag

i några mera bildade småandar, som kunde förtälja om, huru det står till med den allmänna samfärdseln på den andra sidan grafven; om det ej, till äfventyrs, skulle finnas en luftbana derifrån upp till planeterna eller kanske någon bättre fotografiateljier, der man kunde få ett bra kabinettsporträtt af Skaparen. När nu detta ej vill lyckas, blir man förstas, ledsen, tycker att hela lifvet är bara skräp och rent af outhärdligt, då det dristar sig till att kräfva några ansträngningar.

Och det är minsann ej småsaker lifvet kräver af en akademiskt bildad man, eller af en karl, som ärft en bra affär. Minst sex à åtta rum utom pigkammare, möbler i stil med våningen, fru i stil med möblemanget samt en umgängeskrets och en krets-gång af nöjen och förströelser, så det hela blir harmoniskt, ända tills en katastrof kommer och gör mannen riksberytad.

Det är, må tro, tungt att blicka upp till ett sådant mål, der man sitter med ungarlsskulder och fina cigarrer på punschbrickan.

Så kommer fru Lifsleda, född von Tauge-nicht, med sitt stora, bleka ansigte, ögon, som tekoppar, ett par blåfrusna läppar och dito händer. Är det ej så hennes beundrare beskrifva damerna? Och då ger man sig antingen till att kokettera med henne inför den ärade allmänheten eller också deserterar man och slutar som — tidnings-notis.

Ja, nu går åter tiden — låtom oss för all del fasthålla detta opersonliga väsen! — tiden går och hänger läpp som en oupp-tuktad, bortskämd unge; är ej nöjd med hvarken Gud, naturen eller samhället, utan bara trängtar efter något nytt, något riktigt ädelt racedjur, som kan begagnas till parad-häst under nästa århundrade. Men det torde hända, att det går — tiden som det gick Fritz Triddelfitz i »Lifvet på landet», att, då han koncentrerade alla sina fram-tidsförhoppningar kring det ofödda full-blodsfolet, fick han se, att det blott blef en långörad mulåsa. Sådana der öfverraskningar har — tiden förr fått, då den gjorde allt för många krumbugter innan den bytte om skinn.

Och på detta surmulna elände skulle vi qvinnor råda bot! Men äro vi då ej också angripna af tidens dysterhet?

Skall jag vara helt uppriktig, så tror jag, att de ibland oss, som ej bry sig om att vara »moderna» i någon riktning, snarare äro ordentligt, sundt förargade öfver allt detta gnällande öfver »tillvarons onämnbare fasor».

Möta vi en ung man, som ej lider nöd, ser utväg till en hederlig, om än tarflig bergning, har tillfälle att odla sin själ med läsning, umgänge med hyggliga människor och Guds härliga natur, men ändå bjuder till att se *lifsled* ut, så finna vi honom, lindrigast sagdt, osmaklig och narraktig, i fall han ej är en smula vriden af fåfänga och äresjuka.

Ofta är patienten hjälpt dermed, att ingen tager vidare notis om honom. Men en få-fäng själ kan också leka så länge med andliga smittstoff, tills han verkligen angripes deraf, och då är mera kraftig hjälp af nöden. Oftast är det någon personlig missräkning, icke sällan sårad fåfänga, i hvilken lifsledan slår rot; någon gång är det ett klart medvetande om- att själen lösröykt sig från sitt upphof, men är för högmodig

att söka den rätta hjälpen. I båda fallen kan en glad, frimodig kristen qvinna blifva den själssjuka till stöd och uppmuntran, så han får mod bortkasta sin småaktiga egenvilja och lumpna själfklohet.

Blott inga predikningar! I menniskokärlekens och kristendomens namn, inga bibelspråk för dylika sjuka själar!

Är det ekonomin, som, så att säga, bildar underlaget för den äkta mannens själsjukdom, då kan en förnuftig hustru lindra denna börda genom att helt lugnt dra in på staten; hon kan visa, att hon är mera rädd för en fläck på mannens heder, än för arbete och försakelse. Sådant glädtigt qvinnomod blir som en sval, frisk flägt öfver mannens feberheta tankar; han får andrum, förfäste och griper ett nytt och säkrare tag i lifvet.

Dock, sådant mod och sådan lifsglädje har ingen menniska — qvinnan lika litet som mannen — utan levande gemenskap med allt lifs outtömliga källa.

Skall det lyckas qvinnan att ingjuta äkta lifsglädje och lifshopp i en sjuk verld, då kan det blott ske derigenom, att hon i tro håller sig fast vid lifvets upphof, så att hon själf förnimmer den sanna lifskraften. Ty känner hon, hur denna gifves henne i samma mån, som hon behöfver den i sitt kall, då erfår hon en glädje, som ingen verldslig sorg och nöd kan beröfva henne. Då älskar hon allt det ljusa, ljufva, sköna och glada, som finnes i lifvet och blir ej främmande för något äkta menskligt.

Hafven I sett och känt sådana lifsglada kristna qvinnor? Jag har det och vet, hur deras lifsfröjd och lifskraft liksom tränger in i nedslagna, svårmodiga själar och upplifvar, styrker och stödjer, för att slutligen, blott genom sitt lifs och sin verksamhets glada frimodiga predikan, föra försmäktande andar till lifskällan.

Och det höfviska skämtets vingade pil, som blott kittlar till harmlöst skratt, hur flög det ej i rätt stund från dessa qvinnors läppar och skrattet sjelft klingade som det friskaste barnaskratt äfven i de äldres krets; det ljud som upplifvande musik, och det var ej underligt, då det hade fromma barnahjertan till resonansbotten.

Du goda, hjertliga skratt från allvarliga qvinnors läppar, du är en verklig läkedom mot många af tidens själfskapade småkrämpor och löjligt högtidliga fänigheter! Våra tårar spara vi åt den verkliga nöden, den andliga som den jordiska, der den möter oss; men äfven der skall en stråle af den äkta lifsglädjen verka mera godt än alla våra tårar. Ty, buren af kärleken, skall denna glädje tränga till härjade menniskohjertan och locka fram spirande grodd till nytt lifshopp, samt lifvade, domnade krafter till ny och friskare verksamhet.

Glädje, härliga Guds gåfva, hur har du ej blifvit misskänd, besudlad och miss-handlad, så att man knappast mera kan se en skymt af dina ädla, rena drag! Må det lyckas oss qvinnor att rena dig från lättfärdighetens smink liksom från den botgöringsaska, som en falsk gudlighet strött öfver ditt hufvud! Då skall verlden förstå och känna, hvad det vill säga att vara glad i Gud, och den skall i jublande fröjd prisa all glädjes gifvare.

Några drag af Ernst Ahlgren.

(Slut fr. föreg. n:r.)

Frihetsfanatiker var hon men aldrig enstöring — hade ingen lust att draga sig undan i ensamhet, sig själf nog. Hon skriver:

»Det der kalkborgerliga familjelifvet, att sitta hvarandra inpå näsan och att ha rätt att tråka ut hvarandra efter behag, det är mig förhatligt, det käns som band; då knyter jag mina händer, samlar alla mina krafter och sliter dem.

Jag ser så lugn ut, jag skrånar aldrig om frihet och socialism, men i alla mina personliga förhållanden är jag den värsta frihetsfanatiker man kan tänka sig. Jag har också känt mig hemma på främmande stolar och mellan hotellrummens väggar. — Mina husgudar äro flyttbara, de äro mer än det, de älska omvexling och nya ställen. Hade jag bara pengar, så reste jag utan saknad bort från min kula. Jag kan skapa mig ett hem hvar som helst; jag har hemtrefnaden i mina fingerspetsar. Helst ville jag långt, långt bort till nya betesmarker. I längden är icke ensamheten mig nog; jag behöfver menniskor, och nya menniskor.»

En annan gång (1886) heter det: »Jag känner mig alltid, som om det fattades mig plats att röra mig. Jag ville känna mig fri från all kalkborgerligheten. När jag arbetar är det alltid i det hemliga hoppet att kunna slå mig fri, kunna komma ut och få andas. Jag skall då och då taga mig en liten tur till ett fiskläge eller alla dessa kostliga små samhällen, som vi ha så godt om i Skåne, och der det vimlar af typer. Man måste friska upp sig med något, och jag har ett oeftergifligt behof af att se nya ansikten. Det är min andliga föda.»

Och hon sänder i sammanhang härmed följande råd till sina vänner:

— — — »Stoppa så pengarna i börser, tag er en dags titt ut med någon jernvägslinie eller ännu hellre i en båt och drif, bara drif der det fins folk — jag menar inte folk af vår klass, man blir sjuk af att icke se andra än dem. Nej, bönder och fiskare — oförfalskad vara. Och så lär man sig att skratta åt sina dumma små lyxbehof, som inte ä' likt menskliga ting alls, utan bara aperi. Man blir en slaf och en stackare af sådant der. Man skall trängas med sina dumma vanor på ena sidan ('det brukas') och sin nästa på andra sidan. Det är så, det menskliga lifvet! Men dugtiga armbågar och ett godt humör . . . så går det! Inte får man vara »lässen!»

Jag vändas, jag leds, jag illfänas — men jag ger mig inte».

* * *

Den som skref *Fru Marianne* var en utbildad och finbildad konstnär men en menniska, som ej hoppades allt för mycket af lifvet för sin egen del.

»Om man bara vore till nytta eller glädje för någon menniska, då vore det lönt att leva, men nu är det skröp».

Det är i december 1886 hon klagade så från Köpenhamn. Hennes sinnesstämning börjar taga en mörkare färgton, än hvad hennes vänner hittills varit vana vid. Men hon har icke väl nedskrifvit ofvanstående rader, förr än hon söker skämta bort det intryck, de väcka:

» . . . Sick'en sentimentalitet! Man skulle kunna ta mig för en gammal fröken på öfver-

blifna kartan. Det låter inte bättre. Tillåt mig som ett slags parentes inskjuta, att jag alldeles inte är 'ensam och oförstådd', tvärtom: jag har varit bjuden på två ställen i dag och har afslagit båda bjudningarne. — — »För menniskor sådana som . . . jag fins det icke lugn annat än i hårdt arbete; arbete med hela sin varelse, alla sina tankar, hvad för arbete gör föga till saken, men ett på hvilket man kan sätta hela sitt lif. Har ni aldrig märkt att arbetet är som morfin, det döfvar, men det är sundare än morfin, ty det ger verklig, icke skenbar kraft. Och det ger ett »resultat».

Hon är åter i Hörby och skriver i denna tonart:

»Jag längtar bort härifrån, längtar så att jag tycker jag kan bli tokig. Den som bara hade pengar! — Men jag är ett få; så tänka naturligtvis alla. Det är pengar som sätta våra armar och ben i rörelse. Det är bristen på pengar, som håller en i fångenskap. — — —

Nej, jag kan inte skriva mer än detta samma tjutet. Oh, hvad jag afundas dem som kunna trifvas i samma kakelugnsvrå alltid!»

Arvodet för »Fru Marianne» var på förhand bestämdt för en pariserfärd.

Hon kom dit i april 87. Den första tiden blef sådan den ofta är för främlingen i verldstaden. Hon kände ingen och hade ej mod att söka upp någon. Hon dref omkring i kyrkor, på muséer och på gatorna, besökte teatrar, satt ensam i sitt hörn på restauranten, medan Paris marscherade förbi utanför fönstret, bodde i en pension bland idel gamla fröknar — det var det allra värsta — och fann *det* vara ungefär som hemma. Hon måste efteråt bekänna, att hon varit nära att ledas ihjäl. Det var sällskap hon saknade, nu som alltid behöfde hon umgås på kamratfot »med andra zigenare» för att trifvas.

»Om jag hade några *riktiga* menniskor att vara tillsammans med här! Då först kunde det vara tid för er att skatta mig lycklig. Kan ni inte komma hit? Man kunde ha det så rasande bra och trefligt här, om man bara vore några stycken. Men när man skall gå alldeles ensam, så är det sannerligen icke svårt att hålla sig för skratt».

Hon blygs inte för att längta från Paris till Köpenhamn, der hennes vänner gjort allt för att skämma bort henne, och der hon trifes så utmärkt. När hon vaknar på sitt hotell vid rue de Helder och tänker på de gamla fröknarne, hon skall sällskapa med vid dejeunern, så flyga hennes tankar till Hovedvagtsgade, och hon tror sig höra spåravnarnes klockor från Kongens Nytorv — tänker för öfrigt mest på den nya romanen, som hon skall gräfva sig ned med på Hörby öfver sommaren.

Det gick likväl med henne som med andra. Paris tog henne småningom fången. Känslan af ensamhet gaf med sig, de nya intrycken fylde i allt högre grad hennes sinne, och en vacker dag måste hon tillstå, att hon verkligen trifs utmärkt, att hon håller af detta lifliga Paris med sina rika minnen och sitt ständigt vexlande lif. Hon är numera sällan hemma, går alltid och drifver och saknar endast ett — att hon ej haft råd taga med sig den af henses anhöriga, hon var varmast fäst vid.

Hon har inte pennan i hand på en hel månad, hon är glad öfver att slippa skriva resebref till tidningar hemma, att få behålla sina nya intryck för sig själf, för sin egen utveckling.

På teatern är hon nästan hvarje afton, of-

tast på Français men äfven på de andra. Hon har föresatt sig att skriva skådespel, och »det gör alltid godt i ens sinne för scenisk verkan» att se så mycket som möjligt. Hon tycker om att gå och lullas till ro från alla hetsande tankar i hotel Clunis fridfulla lilla park — om förmiddagarna, när der är folktomt och den ljumma vårsolen smeker de gråa murarna med deras mörka murgröna och trädens späda, halfspruckna grönska. »Jag har aldrig sett något sådant som detta: det står och drömer.»

Från denna tid är Ernst Ahlgren ej i allo den samma som ditintills. Det hade kommit något hetsigt, febrilt in i hennes sjäslif.

Hon hade ännu några dagar kvar att vara i Paris, och hon njöt deraf, insöp verldstadsens luft med fulla lungor, kände i hvarje fiber, hur hon lefde och kände arbetsbegäret mera brännande än någonsin men på samma gång sin maktlöshet, sitt förtärande medvetande om hur ringa hennes alster svarade mot viljan att verka; saknade förmågan att gifva luft åt det rika lif, som sköt ständigt nya hjertblad i hennes inre.

Hennes sista skede var inne, detta skede, som skulle skärpa hennes syn för områden inom sjäslifvet, hon dittills ej beherskat, som skulle medföra en rik utveckling af hennes sjäslif, men på samma gång göra henne olycklig och taga hennes lif.

Hon reser så hem och kommer direkte in i en period af modlöshet. Dugde hon till författare? Eller till något annat? Var hon inte tråkig och pratsjuk? Är det ej som skakade fången ursinnigt och ändå hopplost sina fjätrar, då hennes klagan kläder sig i dessa ord:

»Jag skulle sälja både kropp och själ, om det kunde ge lif åt mitt arbete. Jag har intet, intet annat i världen än det, i jämförelse med det är allt mig likgiltigt.»

Och derefter:

»I Paris kunde man glömma sig sjelf, här kan man det icke.»

På sommaren efter denna pariserresa talar hon om, att hon varit »förfärligt angripen af lifsleda, men är nu en smula bättre». Det är den gamla melankolien, som redan under sjuklighetstiden grott i hennes innersta, som börjar resa sitt huvud. Hon kände sig trött och hennes tillvaro var »ett fattigt, solskenslöst lif».

Hennes familjeställning undergick åter en förändring, det gamla hemmet på Hörby skulle upplösas. Det föreföll henne »som om det sista ankaret vore lossadt: hemlös och brödlös.»

Hon satte sig till motvärn och lyckades att för en tid hålla »lifsledan» nere:

»Men det var kanske just hvad jag behöfver för att strama upp mina krafter till det yttersta. Jag är fylld af en känsla af mod, sinnesjämnvigt och frihet som aldrig förr, och jag skall sälja mitt lif så dyrt som möjligt i kampen för bröd och frihet. Och när jag inte kan längre, så dör jag. Jag är fullkomligt på det klara med mig sjelf.

Jag vet inte alls, hvart jag tar vägen. När jag inte kan stanna här längre, lemnar jag Sverige. Man kan bättre lefva sparsamt och ändå fritt, der man icke har så många bekanta — jag menar fri från alla anmärkningar öfver, hur man bor och hur man går klädd etc. Jag har tänkt på Berlin, München eller Paris. Men intet bestämdt.

Aldrig har jag trifts så bra som nu, det är väl för det jag måste bort.»

»Men jag klagar inte», heter det en annan

gång — också på hösten 87. »Jag har alltid längtat just efter detta: vara fri, resa hvart jag vill, lida hvad jag kan, och inte ha någon att snoka i mina räkenskaper.

Jag är inte sparsam — Gud nåde — men ännu ha honoraren räckt till. Jag har brödbekymmer så det ryser i ryggen, när jag tänker på framtiden. Men jag är fri, fri, fri! Och jag har min 'galgenhumor'.

I Köpenhamn började hon ett lustspel som en motvigt mot sin egen sinnesstämning. Hon hyrde sig ett rum i en annan stadsdel än der hon förr plägat bo, sökte ingen och lefde ensam, ensam med sina tankar, med det beslut hon redan tyckes ha fattat.

»Led är jag på lifvet, men ledsen är jag icke. Det hela är inte värdt mycket. Jag står så underligt främmande utanför allting. Den som en gång stått riktigt ansigte mot ansigte med döden, lär sig visst aldrig att lefva mer. Det enda jag känner är likgiltighet, den mest dödade likgiltighet. Jag har intet att vinna, jag hoppas på intet, intet, intet! Detta är icke Weltschmerz; jag tycker att lifvet är vackert. Men jag står utanför. Det rör mig inte. Jag är hundra år gammal. Och sol har jag aldrig haft. Men jag är nöjd. Jag är fri. Det var det jag ville. Nu har jag ingenting mer att sträfva efter. Jag kan inte få mer. Och så kan jag gå och lägga mig.»

Hvarför, frågar man sig, hvarför denna leda vid lifvet? »Ekonomien är nog pudelns kärna, fast tomheten och frånvaron af allt familjelif gör mycket. Jag lefver som en eremit. Hvilket lif!!!»

Hon har förut yttrat:

»Jag älskar familjelifvet, det är det sundaste, bästa i världen, men är man författare, så må man ha plats att röra sig; ska' man skriva, så måste man ha rum för armbågen.»

Att lifsledan äfven hade annan grund har hon antydtt i skissen »Ur mörkret». Men detta är för öfrigt något, som hon ej talat om — om ej möjligen i de anteckningar, som ej äro tryckta.

»På nyåret», heter det vid jultiden, »reser jag troligen till Paris för att kanske aldrig mer återvända, och så går ni miste om att göra min angenäma bekantskap.» — — —

»Arbetet är som ett slags morfin för mig, men jag vet icke, hvilken dag jag kastar pennan och säger: »jag kommer aldrig att göra annat än skräp. Och nu är jag trött af det.»

Jag kan göra det i morgon, jag kan göra det om tio år. Hvem vet något!»

Hon lefde då redan liksom utanför världen. Det är en lugn resignation i allt hon skriver, såväl i hennes korta bref som i de sista novellerna, »Lifsleda», »En baldams historia», »Ur mörkret».

»Framtidsplaner har jag inga», yttrar hon i april 1888. »Så länge jag har pengar blir jag väl här (i Köpenhamn), och när jag inga har så hittar jag väl alltid på någon råd, men inte tänker jag på det nu, inte.»

Äfven i Paris, dit hon for för att se, om återseendet af dessa för henne kära ställen skulle kunna lifva upp henne, kände hon sig »ensam och sjäslsjuk.»

* * *

Ur ett bref från en af hennes vänner låna vi följande rader:

»Jag såg Ernst Ahlgren senast i Köpenhamn i juli detta år. Hon såg då friskare ut än förr, var solbränd och hade lemnat kryckorna hemma i Hörby. Hon var på utställningen, i Tivoli, och om qvällarna på Dagmarteatern,

der Josef Kainz och det tyska sällskapet gaf gästföreläsningar. Hon talade om sitt skådespel, »Den bergtagna», som hon börjat och ämnade göra färdigt, så fort hon slutat ett par smånoveller.

Hon var lugn och kamratlik som alltid, och jag frågade mig förgäfvades mer än en gång, hvaruti hon var olik sitt förra jag. Något var det. Hon var tystare än förr, hade ibland ett pinadt drag öfver ögonen och talade ej ett ord om sitt sinnessillstånd

Hon, som alltid förr gått klädd i svart, bar nu en kulört drägt, och sista morgonen, jag kom upp för att taga afsked, satt hon — kl. 9 — vid sitt skrifbord, klädd i en ljus morgonrock. Hon ville följa mig, bad mig, medan hon klädde om sig, gå in i hennes nya rum, dit hon skulle flytta samma dag. Ett mindre rum, litet, grått, med ett fönster åt en trång, kall hotellträdgård — detta rum, som blef hennes sista. Härifrån flyttades hon två veckor senare till Johannesstiftelsens likrum . . .

Sen till, ärade läsare, att Idun ej saknas hos någon af edra bekanta!

O vintertid, o juletid!

(Fritt efter Otto Carius.)

*vintertid, du hårda tid,
som svept din snödrägt, kall och vid,
kring sjö, der ingen bölja slår,
kring skog, som tyst och öde står;
då nordan ofvan åsen far
och genom tomma gator drar;
då isen kläder tak och vägg,
och frosten strös i hår och skägg;
då öron, näsa, hand och fot
beständigt frukta köldens hot;
då räfvens skall och ugglans låt
på mörka heden följas åt,
att vandrarn spritter skrämd dervid
— o vintertid, du hårda tid!*

*O vintertid, du sköna tid
med flingors dans från himmet vid,
då värmes under drifvans snö
till grodd den nya vårens frö;
då dra de unga — hvilket glam! —
med skridsko ned till frusen dam;
snögubben med sitt långa skägg
står stödd mot qvastkäpp och mot vägg;
det är omöjligt trivas inne,
när kälken lockar håg och sinne;
omöjligt sätta sig på tvären
mot bal'n, teatern och konserten;
hur glänsa ögon, hjertan klappa
inunder jacka, pels och kappa,
hvad glada ord, hvad skratt dervid
— o vintertid, du sköna tid!*

*O juletid, du kära tid,
hvad brådska och hvad julklappsid;
då lampan tänds en aftonstund,
man samlas i förtrolig rund*

med bladboksguld och färger hjerta
för pepparnöt och sockerhjerta;
hur klistras in och klistras på,
hur nål och krok och skyttel gå;
hur flyger icke allt i vrån,
när någon kommer utifrån,
der sitter man, gör ingen ting
och ser sig dumt och menlöst kring;
en vacker gran skall väljas ut,
man räknar dagarne till slut,
och man vet knappast af det, förrän
den stora helgen står för dörren.

O juletid, du helga tid
med hjertefröjd och sinnesfrid,
var gladdigt helsad i mitt hus
med sken från dina klara ljus,
med smyckad gran, med skogens doft,
med barnajubel högt i loft,
med dina tusen munterheter,
med dina kära hemligheter;
i hvarje öga glädjen står,
och hvarje hjerta högre slår
af sällhet och af sinnesfrid
— var helsad, helga juletid!

Halvor Grip.

Idun bör ej saknas i något hem; den vill för
alla vara en god tomte, en tillförlitlig råd-
gifvare.

Om julklappar.

Hvad skola vi väl nu åter finna på i
julklappsväg?

Vårt vanliga tillvägagående vid julklapps-
inköpen har nog hittills varit att bryta upp med
en full portmonnä, göra rondan genom ett
dussin boklådor, bijouterie- och andra butiker,
till dess ingen glömts, och så vända åter hem
igen med tom börs. Den gåfva, som inköpts
för hvarje särskild vän, var då i regel af den
art, att den lika godt kunnat passa för hundra
andra.

Nu har väl emellertid enhvar, som vi anse
värd komma i åtanke vid julinköpen, en bestämd
sinnets eller lynnets riktning, en förkärlek för
någonting, ett minne eller något dylikt, som
vi kunna tillgodose genom att med kärleks-
full omsorg samt kanske ock med en smula
humor utvälja en obetydlig och på så sätt
behagligt beröra hans hjerta. Låt oss därför
för en gång räkna öfver våra vänners »käpp-
hästar» och gerna för min del äfven deras
små svagheter samt derefter lämpa våra
presenter, och jag vill våga mitt ord på, att
vi lyckas göra dem mycket både större och
varaktigare nöje än genom den dyrbaraste intet-
sägande gåfva.

Vi känna till exempel vissa personer, med
hvilka garderob det inte alltid är staldt på
bästa vis, men åt hvilka vi trots detta aldrig
våga ge annat än idel onyttiga och likgiltiga
presenter, just emedan de veta, att vi äro
underkunnige om den svaga punkten. Men
vi känna också andra, hvilka äro i samma
predikament och dock mottaga ett par hand-
skar eller en vacker halsduk med så hjertlig
och upprigtig tacksamhet, som hade Kristus-
barnet sjelf kommit med någon af sina him-
melska häfvor.

Äkta och sanna menniskor värdera hvarje
gåfva, vore den än så ringa, efter den fin-
känslighet och omsorg, som valt den eller
framställt den. Ett obetydligt broderi, förfär-
digadt af kära om också kanske oskickliga
fingrar, erhåller derigenom ett värde, som ej
den dyrbaraste och praktfullaste knyppling
skulle kunna ernå.

Antalet af dylika finkänsligt uppmärksamma
gåfvor är dock dess bättre legio. Vi erinra oss
särskildt ett fall, hvars resultat var synnerligen
vackert: en bok skriftpapper, af hvilken hvarje
ark i öfre venstra hörnet bar ett monogram,
utfördt af sorgfälligt pressade och uppfasta
små blad och blommor.

»För detta arbete har hon helt säkert i
månader för hvarje dag tänkt på mig, för
hvarje dag,» utropade den öfverlycklige mot-
tagaren med tårade ögon.

På så sätt behöfva vi oändligt mycket
mindre klingande mynt för att anskaffa jul-
klappar än finkänslig omtänksamhet och takt,
tvänne saker, som ej låta sig bibringas, om de
ej finnas af naturen.

»Gif med behag,» har skalden yttrat. Det
sanna behaget vid en gåfva ligger i humorn.
Att mycken humor — som oftast ofrivillig
— utvecklar sig redan vid sjelfva inköpet af
skänken, faller af sig sjelft af tvänne orsaker.
För det första vet man sällan så noga, hvad
man skall köpa, och för det andra köper man
vanligen något helt annat, än hvad man ämnat.
Och detta är helt naturligt. Butiker och jul-
expositioner te sig vid denna årets tid som verk-
liga jättebazarer, i hvilka till och med gamla
menniskor förefalla som barn, hvilka i half
förtviflan stå i valet och qvalet, en situation
som blir allt kinkigare, ju längre man dröjer
med afgörandet. Det, som man ämnade köpa,
fins ej att få, så som man tänkte sig det;
man får till svar, att den och den artikeln
icke längre är modern, icke längre tillverkas,
icke håller sig vid begagnandet; alltid lägges
något annat framför en, och så kommer det
sig, att en ung fru, som gick ut för att köpa
ett cigarrfodral åt sin man, i stället till slut
fastnar för en elefantbet, som skall begagnas
som pappersknif, trots mannen endast en gång
om dagen, när Dagbladet skall skäras upp,
har användning för en dylik och knappast
ens riktigt begriper, huru han skall handtera
tingesten. Så kommer det sig, att man efter
juldagarna till och med i de solidaste hem
stöter på lyxartiklar, som rakt icke passa för
omgifningen, hvilkas ändamål och användning
man platt icke begriper, och att presenter ut-
delas, för hvilka ingen i hela familjen har
någon användning.

Men om man nu äfven har reda på, hvad
som skulle kunna behaga mottagaren och
göra honom en glädje, är dock dermed icke
sagdt, att ens gåfva slår lyckligt ut. Ett
ungt äkta par har kort före jul satt bo; i
deras hem är allt väl ordnad och pyntadt,
der felas blott ännu enligt det unga parets
och deras vänners enstämmiga mening ett
blomsterbord. Hvar och en af deras bekanta
är förtjust öfver att veta en passande julklapp;
och på julaftonen är det unga herrskapet i
besittning af — tolf blomsterbord. Tio ha
kommit från släkt och vänner, ett har man-
nen gifvit sin fru, och ett har frun gifvit sin
man såsom den lämpligaste julpresent. Lyck-
liga de menniskor, som i en slik situation ha
sinne för det humoristiska och ej bli alldeles
utom sig! Ett annat fall ur verkligheten är
oss bekant, då en hyggelig familjefar spelade
en sorts omvänd Saulsroll, utan att vilja eller
ana det. Kis' son drog, som vi känna, ut

att söka sin faders åsna och fann ett konunga-
rike; den här familjefadern gick ut för att
söka — om icke precis ett konungarike —
så dock julpresenter för sin familj, och vände
åter med — en åsna, för hvilken han hvar-
ken egde stall, foder eller någon användning.
Han hade stött på en krets uppslupna
kamrater och med dem deltagit i en auktion,
utlyst på en åsna, hvilken värden på stället
ville bli utaf med.

Ett särskildt kapitel kunde nog den s. k.
vandrarpresenten förtjena. En ung man kom-
mer på den idén att uppvakta sin tant med
en ensam vas, för hvilken denna icke finner
någon lämplig plats, då den andra vasen,
pendanten fattas. Gåfvan tas emot, gäldas
med kyss och genskänk och ställes så undan.
Den får också omsorgsfullt bevaras för alla
bekantas blickar, ty nästa år måste den på
nytt tjena som julgåfva åt någon annan, som
naturligtvis ej heller finner någon användning
för den. Och så går den allt vidare.

Våra kära småtingar öfva för det mesta
»förintande kritik» gent emot leksakspresen-
terna, i det de så fort som möjligt låta dem gå
all verdens väg. Hur nära ligga då ej skratt
och gråt hvarandra, och äfven härutinnan spårar
man den äkta humorn. Våra barns naivi-
tet är, som vi känna, af ett alldeles särskildt
slag. Den är ofta mycket mer beräknad, än
man tror. Elsa säger till sin mamma: »jag
hoppas, att jag får en ny docka till julklapp.
Den jag har nu, skäms redan, om man frågar,
hur gammal hon är». Äfven barnaålderns
tacksamhet har sin egen karakter. Lille Fritz
har fått en trumma, oakadt pappa, som han
vet, icke kan fördra trummandet. Rörd går
han till pappa och säger: »jag lofvar dig
verkligen, att jag bara skall trumma, när du
sofver». Lille Otto har icke fått den der
granna bleckrustningen, som han med så sär-
skildt vacker stil prantat öfverst på sin ön-
skelista. Och helt trumpen klagar han: »nu
har jag gjort mig så mycket besvär att ön-
ska den, och ändå får jag den inte!» Den
icke synnerligen lärgirige Max har endast
fått nyttiga saker. »Nå, är du inte glad,
frågar tant. »Ack jo,» svarar han helt all-
varsamt, »jag är mera glad än alla julklap-
parne äro värda.» Hans lekkamrat Mauritz
har som den enda stora önsknigen satt på
sin lista: »att jag måtte få slippa pianospel-
ningen!»

Det är saligt att gifva! Och hur skär det
oss ej deremot i hjerta, då på den snömyc-
kade julvällen genom det gälla barnjublet
och de menniskovimlande gatornas larm plöts-
ligt en tunn barnastämman ljuder oss i örat:
»köp, snälla frun — köp, kära herre!» Hvad
då! En ask tändstickor, något uselt leksaks-
kram, som af kölldarrande händer sträckes
emot en. Hvem lyss till ropet från detta
julfattiga barn, som snyftar och fryser på
trappans kalla sten! Ack, innan den hemåt-
ilandes hand funnit börsen, innan hon eller
han, ännu obeslutsam, hunnit hejda sina steg,
är den spåda rösten förtonad i vinden, och
almosan stannar i fickan. Är det icke ofta så?

I denna gåfvoftens tid borde de fattigas
barn äfven vara de rikes. Men så snöd är
ännu denna verld bestäld, att man ofta nog
är glad, om man blott förmår i fullt mått åt
sina egna mäta upp kärlekens häfvor.

Gud bättre oss!

Henrik Ibsens senaste bok.

Ur en skalds qvinnogalleri.

Det var ej många år sedan en korrespondent skref från Molde:

»Den första dagen jag var här satt jag i ett större sällskap på Alexandrahotellets veranda. Rakt nedanför hotellet är en liten brygga. Ytterst på denna stod en äldre man med grå polisonger. Han var iklädd en högst egendomlig, tätt åtsittande, lång rock och hade på huvudet en likaledes mycket egendomligt formad hög hatt, som han måste hålla fast med handen för att icke vinden skulle föra den med sig. Han stod och stirrade i hafvet.

Vi sutto länge på verandan. Då vi skulle gå, lade jag märke till att mannen stod der allt fortfarande och med blicken fäst på hafvet. Detta uppväckte min nyfikenhet. Jag kunde icke se ansigtet och nödgades fråga mig för, hvem det var. Det var Henrik Ibsen.

Derute står han största delen af dagen, flere timmar i taget. Derpå går han upp till sina rum i hotellet. Några timmar derefter kommer han åter ut och går ned på bryggan. Han står och stirrar i hafvet och ser allvarsam och tankfull ut. Hvilka tankar sysselsätta honom, få vi kanske en gång veta!»

* * *

Nu veta vi det. Säkerligen var det *Fruen fra Havet*, som då först aflades i skaldens själ, der stämningar kommo och gingo som de solglittrande böljorna framför honom. Sedan dess har Henrik Ibsen gifvit oss »Vildanden» och »Rosmersholm.»

Men grundtonen är här en annan. Här vrenskas ej Rosmersholms hvita hästar, här höres ej dånet af qvarnforsen, här finner man intet af det förtärande tvifvel, den tunga sorg, som legat på botten af Ibsens senaste verk — här finner sig ej idealisten, sanningssägaren vara »den trettoude vid bordet». »Fruen fra Havet» är ett af skaldens ljusaste, sundaste arbeten, det är buret af en segerviss optimism.

»Fruens fra Havet» skald är den Ibsen, som vid festen härstädes förlidet år angaf sig såsom en optimismens man och som tömde glaset för »det vordende — det kommande».

* * *

Fjorden är bakgrunden till alla akterna i »Hafsfrun». Och bakom fjorden ligger hafvet, glittrande brusande och skummande, hafvet med den vida ytan, hafvet med de friska saltbemängda brisarne. I Ibsens stycken spelar alltid någonting symboliskt in, och Ellida Wangels hafslängtan är här detsamma som frihetslängtan.

Ellida lever sedan 5 år i ett till det yttre lyckligt äktenskap med doktor Wangel — men blot! till det yttre. Ellida — märk skeppsnamnet! — är född och uppfostrad ute vid hafvet, och hon är med hela sin själ och alla sina tankar bunden vid det. Folket har gifvit henne namnet »frun från hafvet», och äfven hennes man kallar henne skämtsamt »hafsfrun». Derute vid hafvet lärde hon i sin ungdom älska en man, en främling; han var sjöman till yrket och kom till hennes hemort på ett amerikanskt fartyg, som gjort haveri. De talade tillsammans om hafvet, om dess storm och stiltje, om dess mörka nätter och om dess glitrande solskensdagar. Och så till slut, i afskedets stund, »vigde» främlingen dem vid hafvet genom att kasta deras ringar i vågorna. Han hade kort derefter skrivit, att så fort

han kunde taga emot henne, skulle han underätta henne derom.

Ellida gifte sig med Wangel, men främlingen ute på hafvet kunde hon aldrig glömma. En dag berättar hon det alltsammans för sin man. Ofta kan sjömannens bild helt plötsligt stå framför henne, säger hon. Han är, sådan han var, då hon såg honom sist. »Allra tydligast ser jag hans bröstnål . . . den perlan liknar ett dödt fisköga . . . och det liksom stirrar på mig . . .»

Och när han så en dag kommer, denne man, som utöfvat en så underlig makt öfver henne, — kommer för att hemta sin »brud» — då är det första, som Ellida utbrister i sin förfäran: »Ögonen, ögonen!» Då främlingen frågar, om hon vill följa honom, svarar hon: »Nej, nej, jag vill icke, aldrig i evighet!» Men så tillägger hon svagare: »Jag vågar ej heller». Då Wangel kommit, säger främlingen till Ellida, sedan några skarpa ord vexlats mellan honom och Wangel: »Nu har jag gjort min skyldighet. Jag har hållit det ord jag gaf dig. Och nu får du betänka dig till i morgon natt!» —

»Rädda mig från den mannen!» ropar Ellida upprepade gånger till sin man, och slutligen utbrister hon bäfvande: »Rädda mig från mig sjelf!»

Wangel ser ångestfullt på henne: »Ellida! Jag anar det — här ligger någonting bakom!»

Ellida: »Det dragande ligger bakom.»

Wangel: »Det dragande —?»

Ellida: »Den mannen är som hafvet.»

Och så går hon långsamt och grubblande ut genom trädgården, der scenen försiggått i skymningen . . .

Wangel hade köpt henne, och hon hade sålt sig, säger Ellida till sin man. Hon hade ej gått in i hans hem i *frivillighet*, och det lif, de lefvat tillsammans, hade i grunden ej varit något äktenskap — med den *förste* skulle det ha blifvit ett helt och rent äktenskap! »Gif mig min frihet tillbaka!» ber hon. Wangel vill ha tid att samla sina tankar till ett beslut. »Nej nul!» svarar Ellida. »I natt kommer han. Jag vill stå framför honom i full frihet. Jag vill ej skydda mig bakom det, att jag är en annan mans hustru. Antingen låta honom resa ensam, eller — följa honom.»

När främlingen kommer nattetid, vill Wangel bortvisa honom. »Wangel!» ropar då Ellida, »låt mig säga dig det — väl kan du hålla mig tillbaka här. Men mitt sinne — alla mina tankar — all min dragande längtan och mina begär — dem kan du ej binda! De skola jaga — ut i det okända — som jag var skapad för — och som du har stängt för mig!»

»Ja, jag ser det,» svarar Wangel i stilla smärta. »Steg för steg glider du ifrån mig. Det är ingen annan räddning möjlig för dig. Och därför — därför låter jag dig handla — gå! tillbaka nu genast . . . Nu kan du välja din väg i full — full frihet.»

Ellida stirrar liksom mällös på honom: »Är det sant . . . sant . . . hvad du säger! Menar du det — af innersta hjerta! Och *kan* du det också?»

»Ja,» svarar Wangel, »det kan jag — därför att jag älskar dig så högt. Nu kan du välja i frihet och under eget ansvar, Ellida.»

Ellida griper hans händer och stirrar framför sig mot honom: »I frihet — och under eget ansvar. Det är förvandling i detta!»

Ångbåtsklockan ljuder. Främlingen bjuder ännu en gång Ellida att följa honom.

Ellida vänder sig om och ser fast på honom: »Aldrig följer jag er efter detta!»

Och när främlingen gått, säger hon till Wan-

gel: »Ja, käre, trofaste Wangel — nu kommer jag till dig igen. Nu kan jag det. Ty nu kommer jag till dig i frihet — frivilligt — och under ansvar.»

* * *

Frihet och ansvar — se der den parole, som diktaren låtit utgå i och med detta gripande drama: frihet och ansvar i äktenskapet — frihet för *qvinnan* att välja den man, med hvilken hon skall lefva, och det ansvar, som måste åtfölja friheten!

Och bärarinnan för sin tanke — Ellida Wangel — har Ibsen tecknat med sin vanliga intensitet i karaktäriseringen och sin underbara, psykologiska skarpblick. Sådan hon står der, dramats centralperson, plastiskt fulländad och i skarp belysning, är »hafsfrun» en af de vackraste bilderna i det galleri af qvinnofigurer, den norske skalden skänkt sin samtid.

En noblare, mera själfull och finkänslig bild kunde »realisten» Ibsen ej ha tecknat.

Det är ett sundt drama, sade jag nyss. Jag vill ej förneka, att det ligger någonting abnormt i Ellida Wangels själstillstånd, i hennes kärlek till hafvet, det »dragande», men denna abnormitet öfverväges fullständigt af det sunda, stora i den idé, som uppbar det hela och som genomgår stycket från början till slut, liksom hördes ett mäktigt, växande dån från det stora hafvet i fjerran.

Friska äro vindarne, som komma från detta haf, men allt qvafvare tyckes också luften bli i de samhällets skrymslen, som skola rensas. Starka äro vindarne; må de då också gå vida ut, manande och väckande!

Och vi ha skäl att hoppas det. Ty med hvarje drama, som Henrik Ibsen skänker oss, närmas vi ett steg mot — »det vordende».

Alvar Arfwidsson.

Fröken Gustafvas julklapp.

(Efter en främmande idé.)

Af Mathilda Langlet.

Det var ett par dagar före julafton. Litet kallt var det, och snö låg på marken — en frisk behaglig vinter, riktigt vackert julväder, sade alla menniskor.

Fröken Gustafva satt framför brasan i sitt vackra, mattbelagda, väl ombonade förmak. Brasan brann ned, men hon märkte det icke, kolen och bränderna behöfde väl röras om, men hon glömde det. Hon var med sina tankar långt borta, icke från rummet, men från tiden. För trettio år sedan — var det verkligen så länge sedan? Nu när hon tänkte derpå, syntes dessa år så korta, och dock hade några af dem varit långa nog. För trettio år sedan var hon ung, lefnadsglad och lycklig — så lycklig, som man är vid sexton år. Vacker var hon ej, men liflig och treflig, omtyckt och gerna sedd öfverallt. Men hon trufdes bäst hemma. Hon var så lycklig med sin far, som hon älskade och värderade öfver allt annat i världen. Sin mor förlorade hon tidigt, och sedan hade *han* varit både fader och moder för henne, och hon tänkte aldrig på annat, än att de båda skulle lefva för hvarandra.

Men så kom något emellan dem. Hon visste ej först hvad det var. Icke att hans ömhet minskades eller att hennes kärlek mattades — tvärtom. Men det var, som om han gick och bar på något, det han ville anförtra henne,

men som han af ett eller annat skäl hade svårt att säga ut. Hon undrade och var mången gång nära att fråga, om någonting ledsamt händt, men så kom hon sig ej heller för dermed.

Slutligen fick hon dock veta det. Han ämnade gifta om sig! Han gjorde det för hennes skull, sade han, men det dröjde icke länge förrän hon insåg, att det var lika mycket för hans egen lycka, som för hennes — ack ja, mycket mer för hans egen skull, ty han älskade sin andra hustru vida mera än den första och vida mer än denna första hustrus dotter.

O, hvad det var bittert! Hennes hjerta sved ännu, då hon tänkte derpå. Och huru hon hatade denna haltungade, inställsamma qvinna, som pinade henne med ömhetsbetygelser och låtsade alltid tänka på hennes bästa, låtsade försaka för hennes skull, viss om att hennes offer aldrig mottogos! Ty att allt detta var falskhet och hyckleri, derpå tviflade Gustafva aldrig. Icke då, i alla fall. Senare hade nog då och då en tanke insmugit sig, som ville gifva en annan dager åt mycket, som fordom förefallit henne svart och falskt.

Hon hade icke det ringaste förändrat sinne-lag, då hon en dag fick veta, att hon hade en halfsyster. Ännu en som inkräktade på det område, der hon förut ensam herrskat, ännu en att hata och harnas öfver! Den lilla döptes till Sigrid, och fadren kallade henne redan »Sigrid den fagra.» Det var klang i det namnet, och motsatsen mellan detta och det tarfliga »Gustafva» föreföll rent af motbjudande. Och sedan — hur man höll tal om hennes många fullkomligheter, långt innan hon ännu var årsgammal, huru bortskämd och bortfjäskad hon blef af alla, innan hon ens kunde tala!

Icke af Gustafva. Hon hade föresatt sig att »hata» den lilla, men det var något, som hon icke gick i land med. Sigrid var så genomgående »snäll» och älskvärd, att man skulle varit ett odjur för att kunna »hata» henne, och Gustafva var alldeles icke något vidunder — hon hade tvärtom ett ömt och godt hjerta, när hon blott ville låta det tala.

Och hon förmädde ej tysta det gentemot den lilla täcka ungen, som tydligen kände sig dragen till henne framför modren. Detta kunde Gustafva ej motstå, och det dröjde icke länge, innan hon på halfsystemen slösade den kärlek, som hennes far — så trodde hon — numera försmäddade.

Ären gingo. En, två, tre gånger kom ett anbud till Gustafva att utbyta fädernehemmet mot ett eget bo. Men hon hade icke håg der-till, sade hon, och hon ville icke skiljas från de sina. Efter en slägting till sin mor hade hon ärft en betydlig förmögenhet, och hon fruktade alltid, att det var denna, som lockade friare.

Sigrid var sjutton år och förtjusande vacker, det kunde ej nekas. Men ändock kunde aldrig Gustafva tro, att den allvarlige mannen, som alltid så gerna samtalade med den mognade qvinnan — Gustafva var nu trettiofyra år — som med sådan förtjusning lyssnade till hennes fylliga, klara altröst, och som tycktes taga lifvet så på allvar, så djupt, att *han* skulle ens tänka på den lilla barnsliga sylfiden, som var minst tjugo år yngre än han, och som ej tycktes ega en tanke utöfver blommor och dans. Och just då Gustafva fick klart för sig, att för henne kunde ingen lycka komma annat än vid den mannens sida, just då kom Sigrid med sitt lilla blyga förtroende — det var *henne* han älskade!

Gustafva visste aldrig huru hon öfverlefde detta slag. Ett mörker låg alltid öfver denna

tid, tyckte hon, när hon tänkte tillbaka derpå. Men det visste hon — från den stunden blef hon hård och bitter, och den enda glädje hon hade, var att man alltid och allestädes fruktade fröken Gustafvas skarpa tunga.

Den enda, som härifrån gjorde ett undantag, var Anna-Greta, den gamla trotjenarinnan, som mera expressivt än elegant, plögade försäkra, att hennes fröken »bet inte så hårdt, som hon skällde till.»

Och nu voro de alla borta — fader, styfmoder, halfsyster — alla borta och gömda i det tysta! Fröken Gustafva var ensam kvar, och ofta undrade hon, hvarför hon, som var en så onyttig varelse, skulle sparas, då de andra, som så saknades, som sörjdes så bittert, togos bort. Sigrids lycka hade icke varit långvarig. Hennes man dog inom några år och lemnade sin unga hustru och sina barn i knappa vilkor. Gustafva visste ej, hvad det blifvit af barnen — de voro visst döda, de också. Ingen — ingen af hennes släkt fans nu kvar; det kändes så ödsligt och tomt, och en ofta återhållen känsla af ånger, öfver att hon så alldeles dragit sig bort från halfsystemen, öfver att hon så oförsonligt hatat henne för något, som hon ej rådde för, en bitter ånger öfver allt detta kom upp i hennes själ och sved i hennes hjerta.

»Hvad i alla dagar — ? Sitter fröken här i mörkret?» utropade en gäll stämma i dörren. »Jag skall väl tända lampan? Här är en hel smälta med bref.»

»Jaså? Ja, tänd lilla lampan derborta. Så der — det är bra», sade Gustafva och tog ur Anna-Gretas händer sin post, som verkligen var rikhaltig.

»Hm — räkning — priskurant — från sy-Anna — bjudning från prostens», mumlade fröken och lade brefven åsido utan att läsa dem, allt under det Anna-Greta stod kvar med nyfikenheten målad i sina trubbiga drag. »Hvad kan detta vara? Känner inte stilen — poststämpeln är så otydlig — Ö-de-berg, nej, by — nej, Ö-re-bro — nej —»

»Kära fröken, bryt brefvet, så får fröken väl se, hvem det är från», utbrast Anna-Greta, ur stånd att längre tygla sin nyfikenhet.

Fröken sade ingenting. Hon blott såg upp på Anna-Greta, med en blick af oförstald förvåning, som genast jagade jungfrun ut ur rummet.

»Tokiga människa», mumlade denna der ute i salen, »som kan sitta och vända och vrida på brefvet och glo på't, när hon ändå aldrig kan få veta hvarifrån det är, förrän hon bryter det.»

En timma, om ej mer, förflöt utan det ringaste meddelande från fröken, och Anna-Greta började just fundera på att förlåta sin matmoder hennes »humör» och gå in och, såsom försoningsoffer, erbjuda sig att grädda fräs i pannkakor till qvällen, då en ringning kallade henne in i förmaket.

»Anna», sade fröken, »jag har fått ett bref.»

»Ja, jag såg det», genmålde Anna-Greta torrt.

»Min halfsyster lär ha efterlemnadt en liten flicka, som hittills vistats hos sin farbror, men nu är han död, och presten i församlingen har fått reda på mig och vill att jag skall taga emot flickan; hon lär komma i morgon med sjutaget.»

»Nå, bevara mig! Fröken Sigrids flicka — och hon kommer hit?»

»Fru von Benners flicka», rättade fröken.

»Det var då ett elände!» förklarade Anna-Greta.

»Ja, inte är det roligt», instämde fröken, »men nu få vi väl ändå taga emot henne.»

»Hvad i alla dar ska' vi ta' oss till med henne? Hvar ska' hon bo?»

»Ja, jag vet då inte», sade fröken retligt. »Naturligtvis är hon mörkrädd och törs inte bo ensam der uppe på gästrummet.»

»Äh, inte är det sagdt, att hon är mörkrädd», menade jungfrun. »Annars kunde hon ju bo i lilla kammaren bredvid mitt —»

»Det förstås», sade fröken dröjande och liksom litet förlägen, »men det rummet behöfs ändå — ibland — ja, det är detsamma — der kan hon i alla fall inte bo; men *hvar* skall jag göra af henne? Äh, hvad det här är tråkigt!»

»Ja, sådant påhäng!» sade Anna-Greta i hvass ton, men med en min, som nästan kunde kallas skälmaktig.

Fröken rynkade ögonbrynen, men tonen var lugn och vänlig, då hon återtog:

»Jag har också tänkt på kabinetttet — man kunde kanske flytta in —»

»En tälotsäng dit», ifylde jungfrun.

»Nej, inventionssoffan är treffigare», sade fröken i samma ton, »den lilla sparlakanssängen, som står på gästrummet.»

»Jo, det går an. Spegel och toilettbord behöfs väl inte åt en barnunge —»

»Åhnej, men det ser treffigare ut; för öfrigt får rummet vara som det är. Finnes det omhängen till sängen?»

»Ja då, och som ligga rena och strukna med fransar och allt, i linneskåpet», sade Anna-Greta; »jag skall gå efter dem.»

Utkommen i köket företog Anna-Greta ett slags krigsdans och jublade högt: »Jag vet pricis hur man ska' taga fröken», sade hon för sig sjelf. »Hade jag inte spelat så fint med henne, så hade den fattiga flickungen nog fått ligga deruppe i kyffet bredvid min kammarhåla och fått så lagom trefligt. Men nu skall man ställa till det riktigt ypperligt åt henne, stackars öfvergifna barn!» Anna-Greta snöt sig, djupt rörd.

»Ack, den söta fröken Sigrid! fortfor hon. »Jag mins så väl, när hon stod brud — ackurat som en Guds engel såg hon ut! Men hvad hon skulle göra med den der svartingen, som hon gifte sig med, det kunde jag då aldrig begripa. Han såg ut precis som de der negrarna, di visar för pengar, eller indujaner, eller hvad det är. Ja, ja, nu är hon död och borta, och han med — jag undrar, om det är äldsta flickan? Det är visst tolf år sedan fröken Sigrid gifte sig, så hon är väl en tio, elfva år.»

Fröken Gustafva höll också en liten monolog derinne i förmaket.

»Det är förfärligt, hvad den Anna-Greta blir kärf med ären!» sade hon halfhögt. »Om jag inte yttrat mig så bestämdt, hade hon visst velat, att det stackars barnet skulle bo i kyffet bredvid kökskammaren! Jag får lof att se till, att hon blir snäll vid den lilla stackaren, som nu inte har någon i verlden att hålla sig till mer än mig!»

Det var underligt, så hon blef varm om hjertat vid den tanken! Hon skulle åter få någon att älska och vårda, någon som också skulle älska henne, som icke skulle öfvergifva henne, ty hon hade ju ingen i verlden att hålla sig till.

Redan klockan tio andra morgonen var kabinetttet bredvid frökens sängkammare i ordning att mottaga den väntade gästen. Anna-Greta log i mjugg, när hon såg fröken klippa af ett par månadsrosor och sätta i det höga, slipade fotglaset — hon visste nog hvart de skulle taga vägen. Och ganska riktigt återsåg hon alltsammans på toilettbordet i det lilla kabinetttet.

Anna-Greta ville icke vara sämre, och så tog hon ned från gästrummet och hängde upp öfver byrån den vackra tafian med gravyren och den i hennes ögon besynnerliga underskriften: *Petit Jesus*. Det sista ordet förstod hon och sjelfva bilden förstod hon ock, men hvarför »de hade skrivit på't, att det var petigt,» kunde hon aldrig begripa, huru mycket hon än grubblade derpå.

En liten stund senare stod på byrån den lilla lampan med rosenfärgad kupa, som eljes hade sin plats på fröken Gustafvas arbetsbord.

Anna-Greta stod och såg derpå ett ögonblick, men så rusade hon ut i köskammaren och kom strax tillbaka med en ofantlig karamell i guldpaper och med en grann bild på — en ung dam med fabulöst smal midja, snörpiga purpurläppar och blå ögon — hvilken karamell Anna-Greta för ett antal år sedan fått i marknads-gåfva af den vän, som för tillfället hade plats i hennes alltid tillgängliga hjerta.

Fröken gick ut i staden en stund och resultatet deraf var, att öfver det lilla skrifbordet i kabinetttet hängdes upp en bokhylla, som fullsattes med goda och nyttiga böcker för barn.

Anna-Greta smög sig in och mönstrade böckerna noga. Nej, der fanns ingen sådan bok, som den hon tänkte på, och när hon gick ut för att göra uppköp för hushållet, gjorde hon en liten afstickare till bokhandeln, och en stund senare låg på skrifbordet en icke dyrbar, men rätt smakfull psalmbok.

Vid sextiden osade det och fräste derute i köket, så att det märktes ända in i förmaket. Fröken Gustafva misstänkte väfflor, men hon låtsade om ingenting.

»Det är då en lycka,» tänkte hon, »att jag så väl förstår mig på, huru man rätt skall taga min styfsinta, men i själ och hjerta beskedliga Anna-Greta! Jag var verkligen litet orolig, för att hon skulle misstycka denna tillökning i hushållet. Men jag har då en gång för alla satt mig i respekt hos henne, och jag stramar upp tyglarne ibland!»

Efter en stund visade sig Anna-Greta, varm och röd, men glad och »nyter».

»Det är väl bäst, att jag går ned till stationen och försöker få rätt på flickungen,» sade hon.

»Ja, det är så godt,» svarade fröken; »jag hade annars tänkt gå sjelf, men det är nog bättre, att du går.»

»Jo, det skulle jag tro,» sade Anna-Greta helt vanvördigt, så fort hon kom utom dörren; »fröken, som är ett sånt blindstyre, så hon inte ser vägen för sig, om hon inte har tu par glasögon på näsan!»

Jungfrun gick och slog porten i lås. Det var så tyst i huset, så ödsligt, och Gustafva hade ej ro att sitta stilla. Hon gick ut i matsalen, der en väldig brasa sprakade i kakelugnen. Taklampan var tänd, och dess sken föll på det prydligt dukade bordet. Duken lyste så hvit, silfver och glas och äkta porslin fingo en sådan glans i detta ljus, som föll uppifrån öfver allt sammans. De syltade körsbären i kristallskålen skimrade så mörkröda, som om de nyss blifvit plockade.

Gustafva gick ut och in i rummen, och hennes hjerta klappade så oroligt, som om hon haft trettio år af sitt lif tillbaka. Och under dessa få minuter lefde hon detta lif om igen, men ack! huru annorlunda föreföll det henne icke nu! Huru ångvade hon icke, att hon förspildt så mycket af de flydda åren med hat och bittra tankar! Huru mycket godt hade hon icke kunnat göra, om ej viljan dertill felats!

Och hon hade så ofta tänkt, att hon icke

hade något att uträtta här i världen, att hon icke hade någon plats, något kall. En gammal ensam qvinna var ju en öfverflödsvarelse, och ofta tänkte hon med bitterhet, att om hon icke haft penningar, en ställning i samhället, så hade hon nog också fått veta af, att hon var öfverflödig. Men nu skulle hon få något att lefva för, nu skulle hon godtgöra allt. Hennes hjerta var så varmt — hon kände, att hon skulle älska, icke blott detta barn, utan alla människor. Det var, som om hon fått svar på den bönen: skapa i mig ett nytt hjerta och en ny själ. Hon var, tyckte hon, en helt annan människa än förut.

Nu öppnades porten — nu komma de! Hvem af föräldrarne männe hon liknar? Modren, eller fadren? Skall hon kunna älska denna för henne alldeles främmande släkting? Ó, det hade hon icke tänkt på — eller det hade hon snarare tagit för afgjordt. Men, tänk om barnet redan på förhand blifvit intaget emot henne, om föräldrarne — de hade ju intet skäl att älska henne — redan intalat sin dotter, att tant Gustafva var elak och hård! Huru skulle hon kunna öfvervinna en sådan fördom, huru kunna lära den lilla att älska henne!

Medan dessa tankar ilade genom hennes hufvud, hörde hon de kommande gå uppför trappan och in i tamburen. Anna-Greta språkade redan förtroligt, och en späd, klar stämma svarade då och då ett par ord. Gustafva lade handen på dörrlåset, men drog den tillbaka igen. Hon vågade bokstafligen icke gå ut och möta denna tioåriga lilla flicka, som kanhända redan fruktade och afskydde henne. Ack, det vore ju inte mer än rätt, om så vore! Hon sjelf, Gustafva, hade ju varit så hatfull, så oförsonlig. Hon hade aldrig förlåtit styfmodern, att fadern älskade henne; hon hade aldrig förlåtit halfsystemen, att hon blifvit älskad — det stod i denna stund så tydligt för henne, och på samma gång fick hon klart för sig, att hennes straff skulle blifva att aldrig mera älskas af någon, ej ens af detta lilla fattiga barn, som stod ensamt och öfvergifvet i världen!

Nu gick dörren upp — Gustafvas hjerta nästan upphörde att slå — och en liten flicka, vacker, blek, fin, med långt, ljust hår nedfallande öfver den svarta dräkten, steg in i salen. Blygt närmade sig den lilla, uppmuntrad af en liten vänskaplig knuff i ryggen, oförmärkt meddelad af Anna-Greta. Gustafva stod som fastväxt vid golfvet; hon förmådde ej taga ett steg. Men när den lilla närmade sig och såg upp med ett par oskyldiga blå ögon, sträckte hon ofrivilligt ut armarne som för att taga sin lilla gäst i famn.

Och barnet förstod henne. Med en hastig rörelse kastade hon sig i den öppnade famnen och utropade:

»Tant Gustafva!»

Och så brast hon i gråt. Och Gustafva tryckte den lilla varmt till sitt hjerta och började gråta äfven hon, medan Anna-Greta, på afstånd, betraktade dem båda och torkade sig i ögonen med förklädssnibben.

»Ja, har jag inte alltid sagt, att fröken är god som guld,» mumlade hon; »det beror bara på, huru man tar henne!»

* * *

En stund senare sutto fröken Gustafva och hennes skyddsling till bords, medan Anna-Greta passade upp och med glädjestrålände ögon trugade »fröken Sigrids flicka» att äta mera af väfflorna, för hvilkas godhet hon, Anna-Greta, var beredd att borga med, om det så vore,

sitt eget, med en hårdt hopsnodd, lingul fläta beprydd hufvud.

Fröken åt ingenting; hon blott såg på, huru den lilla gästen tog in en rätt försvarlig portion af de delikata väfflorna.

»Och du heter Gustafva?» sade fröken slutligen. »Tycker du inte att det är ett bra fullt namn?»

»Nej, det låter så ståtligt och så hederligt,» svarade barnet i en viss lillgammal ton, »och både mamma och pappa tyckte så mycket om det. Men ibland kallade de mig också Gusten?»

»Mins du din pappa?»

»Inte mycket. Men mamma —»

Hon fick gråten i haisen och kunde ej fortsätta. Och öfver Gustafvas kinder summo långsamt ett par klara tårar. Men det visste hon ej af, förrän de droppade ned på hennes hand.

De stego upp från bordet och Gustafva förde den lilla in i kabinetttet.

»Här skall du bo,» sade hon, »och derinne är mitt rum. Du är väl inte rädd att ligga ensam här?»

»Inte när jag läst min aftonbön,» svarade den lilla tryggt. »Tant,» sade hon strax derpå, »är det inte julafton i morgon?»

»Ja, det är så.»

»Då fyller jag också tio år i morgon. Mamma sade alltid att jag var hennes julklapp.»

»Och nu är du *min* julklapp,» sade tant Gustafva, »och Gud gifve att jag kan göra mig förtjent af en så välsignad gåfva!»

Den lilla såg upp. Hon förstod ej orden, men hon förstod, att hon borde trösta här, om hon kunde, och hon slog sina armar om mosterns hals och tryckte en varm kyss på hennes läppar.

Och fröken Gustafva somnade den qvällen med lättare hjerta än någonsin förr på kanske fem och tjugo år.

* * *

»Alla människor» i den lilla staden undrade på, att fröken Gustafva blifvit så förändrad, och »ingen människa» kunde begripa, huru det kom sig. Många voro de, som meddelade Anna-Greta sina funderingar i ämnet, men hon blinkade blott litet småslugt och sade:

»Det beror alltsammans på fröken Gustafvas julklapp!»

Men »ingen människa» blef klok på *det*.

Om hvarje abonnent värfvar en ny prenumerant å Idun, fördubblas tidningens upplaga, och det blir för Red. möjligt att dess förr utvidga tidningen.

I qvinnofrågan.

»Sann qvinlighet» — få ord äro väl så gängse i hvar mans mun, och få äro väl så obestämbare, då det fordras en närmare förklaring eller utredning af deras betydelse.

I allmänhet förstås väl dermed, gent emot begreppet manlighet, om hvilket ords betydelse jag aldrig hört någon tvist, något luft och vekt, något omhuldande och vårdande, något som eger förmåga att sjelf lida och som dock alltid bör hafva tröst och balsam för andras sorger. Delvis tror jag äfven att från männens sida i begreppet qvinlighet ofta ingår en för dessa särdeles lämplig okunnighet om det onda i världen, en viss oskuld och renhet, samt möj-

ligen religiositet, som delvis bör godtgöra, hvad i dessa fall brister hos mannen.

I alla tider har ju den äsigtan gjort sig gällande att kvinnans verkningskrets var hemmet med dess många olika bestyr och omsorger.

Numera har dock denna krets vidgats, de flesta vägar till eget arbete och eget uppehälle stå nu kvinnan till buds, men nu framträder frågan: kan hon såsom likställd med mannen bevara och utveckla detta obestämbara, men icke mindre verkliga begrepp — sann kvinnlighet?

Skulle det vara möjligt, att kunskap och och arbete hos mannen, det som innefattas i ordet manlighet, vore i stånd att alldeles utrota och förqväva den motsvarande egenskapen hos kvinnan? Det är väl ej gerna troligt! Ej heller kan det vara nödvändigt, att vi för att bevara kvinnlighetens äkta perla måste inskränka oss till hemmets verkningskrets, ty huru rik och omfattande den än må vara, står den dock icke öppen för alla.

Men vilja vi vinna seger eller åtminstone gå framåt i den strid, som nu pågår om kvinnans rättigheter, tror jag, att vi kvinnor måste söka en annan utgångspunkt för våra sträfvanden.

I stället att rikta anfallet mot mannen, undrar jag, om vi ej borde rikta det mot oss själva. Vi borde kanske söka ur vår karakter utrota våra farligaste fiender, de uteslutande kvinnliga drag, som så ofta framkalla åtlöjet genom småsinnad och reflexionslös uppfattning af lifvet.

När vi en gång upphöra att vara mannens medtäffarinna och nöja oss med att vara hans medarbetare i lifvet, hvar och en verksam med den kraft, som blifvit honom eller henne beskär, måhända vår kvinnlighet kunde framgå luttrad och ren och utan det tillbehör af oduglighet, som nu, sorgligt nog, ofta innefattas i detta begrepp.

Men innan vi hinna dit, måste vi strida en allvarlig strid emot vår fåfänga och vår brist på intresse för de allvarliga tidens frågor, som nu ställas till oss. Man och kvinna äro olika och måste så vara, ty de motsvara hvarandra och bilda tillsammans ett helt till ömsesidig hjälp. Men männe icke denna hjälp från vår sida kunde blifva starkare och till mera nytta, om vi tillegnade oss en del af männens, i allmänhet större, syn på lifvet och intresse för lifvets företeelser och kraf.

Och då vi nu ha samma tillgång till själsodling och utveckling som männen, så är det ju att hoppas och vänta, att sann kvinnlighet ej längre skall blifva en skön och oviss dröm utan ett klart och redigt begrepp, som fäster sig vid hvarje rättakande och god kvinna, som lugnt och pligtroget sköter sitt kall, det må nu vara såsom kassör eller skollärare eller såsom maka och moder.

Karin.

Julens hygieniska betydelse.

Hos de flesta folk, åtminstone när de ha en något högre grad af odling, finner man sedan att fira en eller flera årliga fester, vanligen af religiös, någon gång af politisk betydelse. Vi se detta såväl hos kristna folk, som hos judar och hedningar. Bland alla synes sålunda finnas samma behof af att stundom få ett festligt afbrott i lifvets enahanda hvardaglighet.

Man måste alltså räkna med detta behof såsom en faktiskt gifven verklighet. Vi se också, att der man bemödat sig att taga bort alla årliga fester af religiös natur, såsom t. ex. inom den reformerta kyrkan, der hafva i stället fester af borgerlig och politisk natur inrotat sig.

Men *huru* nu dessa fester komma att firas, det beror på folkets ståndpunkt i odling och seder. Hvila från de vanliga jordiska sysslorna är dock det för alla gemensamma. Denna negativa sida gör dock icke tillfylles. En alldeles passiv hvilta är endast för den ytterligt uttröttade ett nöje, och han har deraf snart fått nog; ja till och med vid julen, då dock för mängden det öfverdrifna, ofta onödiga och oförnuftiga jägtandet närmast derförinnan gör flera dagars hvilta mer än ofta annars nödig och nyttig.

I stället för arbetet måste snart nog komma, ej blott vilan, utan förströelsen eller den rent andliga uppbyggelsen. Men bland alla folk är det endast fåtalet, som uti den senare förstår att hemta ny kraft för lifvets vedermödor och strider. Flertalet söker förströelsen.

Denna kan väl endels bestå deri, att man tager del i religiösa bruk såsom åskådare, men deraf har man snart tillfylles. Man begär annat; man begär sådant, som kallas »nöjen». Arten af dessa gestaltar sig då efter hvars och ens ståndpunkt i odling och vanor. Den, som har en i konstnärligt hänseende uppodlad smak, kan i sång, musik eller poesi finna det nöje, han behöfver. Obestriddigen är också detta slags nöjen de, hvilka — så framtext-valet är af god och sedlig art — lemna den mesta tillfredsställelsen, och hvilka icke behöfva ha några oangenäma efterverkningar. Ju mera folkets smak kan uppövas i dessa hänseenden, desto lättare är det derföre att bjuda det verkligt oskyldiga nöjen. Hårutinnan kan också samhällsmedlarna uträtta mycket.

Vårt folk står dock ännu i detta hänseende tillbaka för vissa andra folk, hvartill orsaken torde kunna sökas i det förhållandet, att den lutherska kyrkan lagt alltför liten vikt vid det musikaliska och estetiska momentet i den offentliga gudstjensten.

En högre grad af odling kräfvades det för att af undervisande föredrag kunna hemta verkligt nöje. I detta hänseende torde vårt folk emellertid stå framför de flesta andra, tack vare vårt högt drifna skolväsende. Härtill har man också anknutit sig genom anordnandet mer och mer i våra städer af föreläsningar i hvarjehanda olika ämnen. För den stora massan af vårt folk kan detta behof icke tillgodoses annat än genom presterskapet. Säkerligen vore det derföre godt, om våra prester funne sig manade till att stundom gifva folket undervisande föredrag, hvarvid ju kyrkohistoriska ämnen vore för dem nära liggande. Kunde icke sådana ingå i t. ex. otte- eller aftonsångspredikan, hvilket troligen för få eller inga skulle väcka anstöt, så kunde särskilda tider derför anslås, såsom föredrag t. ex. i folkskolornas lokaler.

De stora högtiderna, särskildt julen, borde härtill mana, enär folket då ju mångenstädes tager icke blott de egentliga helgdagarna utan äfven »mellandagarna» till hvilodagar från arbetet.

Men enär tiden dock måste fördrivas på ett eller annat sätt, så sökas tidsfördrifven nu icke sällan i frässeri och dryckenskap, kortspel och dans, sus och dus, hvaraf hvarken själens eller kroppens helsa befordras, utan hvaraf förslappning och ohelsa snarare främjas. Gästabudet har visserligen också sitt hygieniska värde, men blott då det hålles inom måttlighetens gränser. Äfven det har ju sin betydelse att gifva omvexling åt lifvets enahanda. På samma gång ger det en anledning att samlas i fränders och vänners krets. Att man då sätter fram »det bästa huset förmår» synes ligga i sakens natur. Men om man genom oförstånd och öfverflöd i mat och dryck bringar sig sjelf

och sina vänner ohelsa eller försätter dem ur sinnets jämnvigt, så gör man ju i sjelfva verket hvarken nytta eller verklig glädje. Sjelfbeherskning är jordelivets högsta konst. Derförutan ådrager man sig ofta bittra följder af det, som annars skulle vara både godt och rätt. Att beröfva någon hans sjelfbeherskningsförmåga är ingen vänskapstjenst.

I afseende på gästabuden finnes det också en slags brist på sjelfbeherskning, som medför sociala faror. Vi afse detta slags öfverdåd, som icke gifver verklig njutning på något sätt för gästerna, utan hvars syfte endast synes vara att genom mångfalden af rätter och viner ådagalägga husets rikedom, eller visa, hurusom man icke vill eller behöfver stå tillbaka för någon annan. Kunna än gästerna vid dylika gästabud undgå faran att skada sina matsmältningsorgan, så medföra tillställningarna dock en social fara. Det är nämligen dessa gästabud — hvars kostnad af hotellvärdarne, då de få arrangera dem, taxeras till 20 à 50 kr. kuvertet — hvilka blotta de stora klyftorna mellan de olika samhällslagren samt alstra den afund och bitterhet, som alltid är det djupa underlaget för anarkiska sträfvanden.

Den, som har mer än nog för sin del af denna jordens goda, gör derföre förvisso största gagnet och glädjen både för sig sjelf, sina vänner och samhället, d. v. s. handlar mest hygieniskt, om han, efter samqväm i all enkelhet med dem, hvilka genom blodets och vänskapens band äro med honom förenade, lyder — med afseende på de stora gästabuden — det höga bud, som är oss gifvet af honom, hvilken är julfestens herre, så lydande: »när du gör gästabud, så bjud icke dina vänner eller dina bröder eller dina fränder eller dina rika grannar, att de skola bjuda dig igen och dig sker vederläggning; utan när du gör gästabud, så bjud fattiga, krymplingar, halta, blinda.»

Till den fornnordiska seden vid julen hörer ju, att man skall bereda icke blott sig sjelf utan äfven andra glädje. Detta är julklopparnes innebörd, men då man bereder andra glädje, skänker medvetandet derom åt en sjelf också den glädje och frid, som är af den största betydelse för själens jämnvigt och helsa. Men själens stämning återverkar på kroppens. Derföre kan man säga, att ett *rätt* julfrände är synnerligen egnadt att göra julen till en fest af särdeles stort hygieniskt värde, medan deremot det öfverdådiga julfrändet medför stora hygieniska faror såväl för individen som för samhället. (Helsövänner).

Julfröjd.

Bjellror klinga, slädar ila,
Men'skor under muntert glam
Skynda, utan rast och hvilta,
Köpa upp för julen kram.
Alla tänka på de sina,
Ingen lottlös blifva må.
Gunnar, Helfrid, mormor, Mina,
Alla må de något få.

Visst man hört om tider svåra
Ordas sedan långlig tid.
Mången panna nu fått fåra,
Som förut var slät och blid;
Men, hvem näns väl hos de späda
Väcka sorg på julens qväll,
Då så litet kan dem gläda,
Och då gåfvan gör så säll.

Se! hur när på dörren gläntas
De i andlös spänning stå!
— Stumma af den fröjd, som väntas,
Tassa de så tyst på tå. —
Och när sedan bud du skickar,
Att i sal'n de komma må,
Julljus eller barnablickar —
Hvilka tindra mest väl då? —

Mormor sjelf, så fin och smyckad,
Leende bland barnen står;
Hennes glada fest är lyckad,
Glädjen högt i taket står!
Mången jul hon lyckligt firat
Med de sina, glad och nöjd,
Mången gran hon vackert sirat
Båd' till barns och barubarns fröjd.

Se på »Mormors gamla Mina»!
Kry vid sina åtti år,
Fröjdas liksom barnen dina,
Fast en tår i ögat står! —
Många dagar, bittra, tunga,
Flyktat sedan dessa år,
Då som de hon kunde sjunga,
Jubla i sin barndoms vår.

Bruten är den glada ringen,
Der sjelf förr en länk hon var!
Bland dem alla fins nu ingen
Mer än hon i lifvet kvar. —
Men fast hennes öga tåras
Vid en blick på forna dar,
Uti hennes sinne väras,
Hoppet har den gamla kvar!

Lycklig den, som i sin vinter
Eger vår i hjertat kvar,
Den som, om än foten slinter,
Något stöd för själen har!
Julljus skola honom lysa
Åter till hans barnaverld,
Julefrid hans själ skall hysa,
Julfröjd samlas vid hans härd!

»Hibou».

»Hvita liljan.»

Tvänne bref om en behjertansvärd sak.

Bästa fröken Gertrud!

Den godhet och välvilja ni alltid visat mig ger mig mod att komma med en rysligt näsvis och nyfiken fråga; ni kommer helt visst att finna mig påflugen, men jag har verkligen slagit vad med två af mina vänner, att jag skulle locka ut er hemlighet, och jag tror, att ni ej blir ond på mig. Saken är den, att vi, när vi varit i edert sällskap, observerat, att ni på er ena hand bär en liten ring med de tvänne bokstäfverna »H. L.» ingraverade, och vår vetgirighet eller nyfikenhet, om ni så vill, har af dessa hemlighetsfulla bokstäfver hårdt satts på prof. Hvad betyda väl dessa bokstäfver? Annie påstår och tror, att den ring ni bär är en ordensring, och att tecknen gömma ordenshemligheten. Är det verkligen så? Och kunna inte äfven vi andra bli intagna som medlemmar i orden?

Vi skulle visst icke svika ert förtroende, om ni vore så god och svarade på våra frågor. Men det skulle vara så förtjusande att reta bröderna, som, i parentes sagdt, äro lika nyfikna som vi, och riktigt visa dem en gång, att vi kunna tiga!

Snälla fröken Gertrud, blif nu icke allt för ond på er oförståndiga och frågvisa

Eva.

P. S. Mina två väninnor ha rest ut till landet öfver julferierna och föreslå därför, att jag skulle bedja fröken svara på vår fråga i »Idun». Det tycker jag är dumt i alla fall, ty då kunna ju bröderna få reda på saken lika godt som vi. Och den der hemligheten, som ligger bakom, är nog fröken så snäll och talar om endast för mig.

D. S.

* * *

Snälla fröken Eva!

Hur gerna än jag vill gå er önskan till mötes, så förefaller mig allt uppgiften en smula kinkig, då ni sätter i fråga, att jag skall svara i »Idun». Hur skola väl mina anspråkslösa rader taga sig ut bland alla dessa konstförståndiga uppsatser från öfvade och skickliga pennor? Det är nästan litet orimligt att begära det af en ensam qvinna, som aldrig i sin dar skrivit ens en orlofsedel, aldrig gjort några »hushållsrön», aldrig dryftat frågan om barnauppfostran och slika — jag medger det gerna — både viktiga och intressanta ting. Emellertid har jag inte hjerta, mina älskvärda damer, att låta er bära på den svåra nyfikenheten hela den långa helgen öfver, utan får jag väl därför först som sist berätta eder, att »H. L.» betyder »Hvita liljan», och att icke något ordensmakeri med pikanta hemligheter och slikt döljes der bakom.

»Hvita liljan» är endast en anspråkslös fruntimmersstiftelse, upprättad i ändamål att hjälpa och understödja fattiga nattvardsbarn eller i nöd stadda qvinnor och barn. Sällskapets årsafgift är 1 krona, inträdesafgiften 50 öre; och den som så önskar kan ock — ehuru mot särskild afgift — få en liknande ring med min, hvilken utgör föreningens tecken.

Gonom lotning, som verkställes en gång om året, utdelas föreningens små tillgångar i poster af 20 kronor på olika händer att användas till hjälp och glädje i fattiga hem. Tvänne gånger har jag varit nog lycklig att emottaga en sådan lott, som satt mig i tillfälle att fröjdas af att göra en smula godt.

Vill nu någon af er, mina damer, uppoffra 1 krona om året för »Hvita liljan» och vår sak, så står eder föreningen med glädje öppen, och fröken Evas fråga har ländt till det godas befrämjande. Sjelf skulle jag med nöje anmäla eder hos direktionen, om ej min förestående afresa hindrade mig. Dock är jag viss, att genom korrespondens med fröken Brigitta Pähl, Saltmätaregatan 11, Stockholm, stadgar och alla nödiga upplysningar kunna erhållas.

En hjertlig önskan om en angenäm jul och ett godt och gladt nytt år till er, fröken Eva, och edra väninnor från er tillgifna

Gertrud.

Teater och musik.

Kongl. operan. Sistlidne söndag och tisdag uppfördes åter efter några veckors hvila Wagners storslagna opera »Tannhäuser», som denna gång fick ökad intresse genom fröken Gina Oselios uppträdande i Elisabets roll. Och i bättre händer har säkerligen, både hvad sång och spel beträffar, nämnda parti å denna scen aldrig varit. Bifallet var stordande.

På torsdagen i denna vecka gifver k. operan sin femtonde repris, nämligen »Den stumma». Ma-

saniellos parti sjunger denna gång den unge tenoren hr Hagman, som nu för första gången uppträder å denna scen. Han har förut varit anställd vid Vasateatern.

Med denna vecka slutas verksamheten före jul å k. operan. Annandag jul gifvas tvänne föreställningar, den ena på middagen, då »Vermländingarne» uppföres, och den andra på aftonen, hvarvid »Faust» gifves. I veckan mellan jul och nyår gifvas omvexlande »Vermländingarne», »Oberon» samt »Romeo och Julia».

Vasateaterns senaste program, »Resan till Kina», lustspel med sång af Labiche och Delacour, har i den dåliga teatersäsongen närmast före jul icke förmått locka mer än medelgoda hus, ehuru både stycket sjelft och utförandet bort betinga lifligare besök. »Resan till Kina» är af ganska underhållande och muntrande art, ej för lång att trötta och tillräckligt besatt att hålla skrattnuskerna i jern gång. Hr Gründers de Rosenville var af stor komisk verkan och hr Paulsons gamle efterhängsne notarie karaktäristisk. Fruarna Cederberg och Carlbeck skötte behagligt och täckt de obligata unga giftasvuxna damernas partier. Svagast föreföll oss hr Hirsch; denne duktige komiker tycktes här ha råkat ut för ett parti, som ej »låg» för honom eller ej intresserade.

Den 19 dec.

Literatur.

Mellan skål och vägg, nya humoresker, skisser, bagateller och reseskildringar af John Johnson (Kapten Punsch). Den i vida kretsar kände och omtyckte skämtaren har kommit ihåg sina vänner — och de äro legio, ty de äro många — med en ny samling till julen. Samma oförargligt godmodiga humor, samma öppna blick för det karaktäristiska hos människorna och tingen, samma grundton af varm medkänsla, som så lyckligt kännetecknat författarens föregående arbeten, göra sig äfven här i rikt mått gällande. Detta att hans böcker, på samma gång de skänka oss en mer än vanligt muntrande och uppfriskande läsning, der till äro genomandade af verklig poesi, der skildringen sådant kräver och betingar, innebär helt visst icke minst hemligheten af John Johnsons ovanliga framgång.

»Något trefligare och mera underhållande att läsa högt i familjekretsen än Kapten Punsch's böcker, kan man omöjligt tänka sig», hörde vi just häromdagen en ung fru af innerlig öfvertygelse försäkra. Vi tro, att denna unga fru skall få lika många instämningar som »kaptenen» läsarinna.

Nornan, svensk kalender för 1889. Nornan, som nu utsändt en ny årgång under samma talangfulla redaktion, som den egt sedan åtskilliga år sedan, har härmed fyllt sitt sextonde år. Den nya årgången står i intet afseende sina föregångare efter, man må afse text eller illustrationer — häri ligger det största beröm, vi kunna gifva den. Ett synnerligen vackert porträtt af Ebba Bernadotte inleder verket, som i öfrigt prydes af Ernst Ahlgrens, Nils Forsbergs, Sigurd Lovéns m. fl. välkända drag. Det vexlande textinnehållet räknar ett 20-tal författarnamn, bland hvilka vi återfinna en stor mängd högt uppburna och gerna lästa pennor.

Från Fyris strand; dikter och berättelser af Upsalastudenten. Sedan de sju och de nio signaturernas dagar har endast en gång den gamla idén upptagits: på våren 1884 utsände, under namn af »Studenternas Värkalender», en samling nya vittorlekare från den gamla universitetsstaden en gemensam profkarta på sin literära alstring. Företaget möttes af allmänhet och kritik med den välvilja, som så ofta, vi kunna säga: så genomgående, kommit hvarje lifsyftning i god riktning från de ungas stad till del. Det har nu ock manat till efterföljd.

Den nya samling af Upsalastudenten, som föreligger i julmarknaden, innehåller emellertid idel nya namn; af de gamla från 84 ha vi endast kunnat återfinna ett enda. Särskildt egnadt att väcka uppmärksamhet är samlingens fattigdom på prosa-bidrag; de som finnas äro till på köpet synnerligen obetydliga, hr Bolanders »På genomresa» undantaget. Den sistnämde författaren ådagalägger nämligen en god stil och blick, hvilka nog torde gifva hopp om framtida, mer betydande alstring. Hans poem är betydligt svagare.

Af alla de andra många skalderna gifva vi obetingadt priset åt hr Söderman; hr Nycanders bidrag sakna ej heller värde. Det öfriga förefaller,

möjligen med något enstaka undantag, skäligen matt. Men ungdomen är ju poesimens tid; man förmenar ej friska sinnen att ge sina känslor uttryck i sång, om och rösterna ej alltid äro så skolade och rena. Man läser gerna deras poesi — till och med den dåliga — och förlåter den!

Flit, kraft och karaktär, vägen till framgång; af *William M. Thayer*. Denna ypperliga bok är icke längre någon nyhet för svenska läsare; den har här, som i sitt hemland, förvärfvat vännen i rikaste mått. En bättre bok kan knappast en moder sätta i den unga dotterns eller sonens hand. Också har redan det stora gillande, hvarmed den mottagits, nödvändiggjort en 2:dra svensk upplaga, hvilken i dessa dagar utsändts i bokhandeln.

En moders testamente eller Harrys fader; af *Silas K. Hocking*.

Fröken Con och hennes unga skyddslingar; af *Agnes Giberne*.

Tvåne goda översättningar från tvåne goda engelska original, underhållande särskildt för unga flickor, genomandade af varm religiositet. Synnerligen lämpliga som julgåvor.

Den oljade fjädern; af *P. B. Power* (fjerde svenska upplagan). En liten bit uppbyggelse i en praktisk och sund framställningsform. De många upplagorna tala för bokens popularitet och värde.

Huru 10 öre kunna skapa en förmögenhet. En översättning från ett exemplar af det 135:te tusendet, en god liten bok, rik på värdefulla praktiska vinkar och råd, hvilka väl följda och väl förstådda nog kunna bidraga att bringa oss åtminstone ett godt stycke på väg till ekonomiskt tryggad ställning. Förtjenar uppmärksammas.

Blå bandet, illustrerad kalender för 1889, presenterar sig med ett omvexlande och intressant innehåll, som bör kunna finna läsare äfven utom nykterhetsabsolutisternas kretsar.

Arbetsstugor för barn, redogörelse för deras organisation och första verksamhet. Från flere håll, dels från enskilda personer, dels från skolor och myndigheter i flere af Sveriges städer, har begäran framställts om uppgifter rörande Stockholms arbetsstugors inrättning och organisation, i ändamål att upprätta dylika på andra orter. För att tillmötesgå så behjertansvärda önsknningar har detta lilla häfte föranstalts, nu tillgängligt i bokhandeln för en hvar, hvilken intresserar sig för den vackra idén och dess framfart.

Ett gratisexemplar erhåller en hvar, som samlar fem abonnenter å Idun och till Red. direkt insänder beloppet.

Ett storstadsbarn.

Berättelse för Idun

af Johan Nordling.

(Forts.)

Det blef en tid af lugn för Ruth efter denna sista uppskakande qväll — en tid af tungsint, slö ro, som efter de senaste månadernas nervösa spänning kändes oändligt lisande. Den unga kärlek, som jagat upp all jungfruns svärmiskhet till blossande lif, hade grymt svikits; så hade detta fräcka anlopp mot det känsligaste, det noblaste inom henne följt, medan såren ännu svedo; det tunga lifvet i hemmet, hvardagsarbetet och hvardagsbekymren lade sten på börda; — det var naturligt att till och med detta spänstiga unga sinne slutligen skulle mista sin motståndskraft! Reaktionen kom. Det föll en domnad öfver hela hennes känslö- och tankelif, en trött likgiltighet, som gjorde, att hon kom och gick emellan sina sysslor på ateliern och sina omsorger för den gamle fosterfadern som i en drömlös sömn.

Hade hon haft någon, något enda lefvande väsen att förtro sig åt, hade hon varit lycklig.

Men nej — pappa Rebolledo var som ett barn, för svagt att bära ens sina egna bekymmer; förhållandet mellan henne och Klara hade åter gått till baka till den gamla ljumheten, en ljumhet, som hade starkt tycke af kyla. Det var tanken och minnet af Karl, som stod dem emellan: den ena var syster och försvarade dock för sig sjelf, så godt ske kunde, broderns handlingssätt; den andras ögonskenliga och undergifna lidande föreföll Klara som retande förebräelser.

XII.

Ruths julfest.

Emellertid vardt det jul, och staden låg hvit af snö. Det var en frisk kyla i luften, höglå himmel med sol om dagarne, om qvällen gasens och de elektriska lågornas strålgång, bjellerklang, brusande gatulif och rösters stim.

Minnet af svunna barndomsår och den stora helgens trefna glädje, medan ännu »lilla mamma» lefde, och familjen inom den gröna porten såg lifvet gladt och förnöjsamt an, vaknade med ens till lif hos Ruth. Hon kände en begärelse att söka upplifva något af de gamla goda traditionerna. När julaftonen kom, tog hon sig därför ledigt från fabriken hela dagen. Den värsta arbetsbrådskan var nu förbi, så att det lät sig godt göra.

Det skulle bli en öfverraskning för pappa Rebolledo; han fick partout intet ana. Nå, han var nu icke synnerligen skarpsynt och skarphörd, så den saken lät sig godt ordnas. De hade icke firat jul de senaste åren, sedan den lilla frun föll ifrån — ja, väl firat den, med en smula ljus, en portion gröt och litet Guds ord; men icke riktigt: med gran och julklappar och stor glädje på det gamla goda viset! Nu skulle det allt bli, som det borde!

Ute i boden satt pappa Rebolledo som vanligt och halfsof vid sin disk, medan Ruth fejade och styrde i de två rummen der inom. Han hade nog förvånats en smula, när hon utan vidare stannade hemma om morgonen och ej i vanlig tid gaf sig i väg till fabriken; men hon förklarade, att arbetet var inställt för helgen, och att hon skulle begagna förmiddagen till litet rengöring, som var välbehöflig. Dermed var han tillfreds.

Hon hade redan dagen förut skaffat sig en gran, som ett stadsbud smyslat hem om qvällen, i skym undan för pappa Rebolledos ögon bakom den täta børsän i trädgårdstappan. Och i hennes byrållåda väntade ett glittrande upplag af vaxljus, guldråd och brokig konfekt att smycka julträdet.

Allt efter som Ruth sysslade med anordningarne till qvällens fest, intogs hon af en glad ifver, som kom blodet att röra sig i hennes ådror lättare och friskare än på länge — ack, hur oändligt länge! Hon släpade sjelf in den stora granen öfver trädgårdens drivvor, så att den kom upp på förstugutrappan med sina gröna grenar pelsbrämde af snö; det var så vackert, att hon tyckte det var verkligt synd, då garnityren droppade bort i kammarmärmen. Och rätt som det begaf sig, medan hon flink och beställsam sysslade rundt om trädet med anbringande af de brokiga ljusen, de glittrande, förgyllda kottarne och de rosenkindade vinteräplena, öfverraskade hon sig sjelf med att hon sjöng, gnolade med halfhög röst gamla visor från gamla dagar, som ej kommit öfver hennes läppar sedan dess!

När hon med ens beslog sig sjelf med denna numera så ovanliga glädjeyttring, blef hon så

förvånad deråt, att hon tvärt afbröt sin sång. Men om en sekund tog hon upp den igen med ett litet lätt, sorglöst skratt åt sin egen barnslighet.

I all hemlighet hade hon köpt pappa Rebolledo ett par anspråkslösa julklappar, och hon gladdede sig redan i tanken åt, hvilket intryck dessa anordningar med alla sina erinringar från flydda lyckliga dagar skulle göra på den gamle.

Den korta vinterdagen led emellertid till sitt slut; öfver södra bergen bredde sig en violett skymning, som snart tätnade till svart mörker, och stjernorna tändes deröfver; utanför det lilla huset i Hornskroken låg den vinda gatan kanderad af snö, som skimrade i gasljuset, trottoarens träläggning knarrade under tunga fötter, som nu i god tid, lätt och gladt, skyndade hem från arbetsläpets möda till anspråkslösa hem, der julen väntade. Då och då hördes det glada bjellrandet från ilande slädar, Liljeholmsbor, som vände åter från de sista juluppköpen i den stora staden. Den glada aftonen var inne.

Ute i den lilla butiken rådde tystnad och mörker. Pappa Rebolledo hade slumrat in vid sin disk under intryck af den bastanta doppelmiddagens välmåga; hans jemna snarkningar, der han satt med hufvudet hvilande på sina armar, förnummos ända in till Ruth och voro henne lugnande tecken till, att hon i ro kunde lägga hand vid de sista bestyren utan att frukta upptäckt i förtid.

Ändtligen var allt klart. I salen, pappa Rebolledos rum, stod den vackra granen skildtvakt vid fönstret, mot hvars snöhvita gardiner den mörka grönskan och det brokiga prydnadskramet gjorde sig väl. Och huru skönt den strålade af de många ljusen! När Ruth fått dem alla tända, måste hon stiga till baka på afstånd att beundra sitt verk; hon kände det bli så varmt inom sig, hennes blå ögon blefvo glänsande klara, och hon kunde icke återhålla att slå samman sina händer i barnslig förtjusning.

Omkring den gulnade gamla affschen från »Kronjuvelerna», som hängt der så black och melankolisk under sitt glas, allt sedan pappa Rebolledo offrade sin lagerkrans i den lilla fruns graf; omkring affschen grönskade — o, under! — en ny krans, om ock ej af lager (en sådan dyrbar utgift hade de knappa julpengarne ej tillstadt) så dock af frisk ljung och mörkgrönt krösaris!

Till sist, när allt var redo, smög Ruth på täpspetsarne ut att väcka den sofvande gamle koristen, så tyst, så lätt som en fläkt genom dörrgläntan. Hon fick sina mjuka små händer om hans grå hufvud i mörkret, lutade sig ned och hviskade i hans öra: »vakna, pappa Rebolledo, vakna — granen är tänd!»

Pappa Rebolledo känner den ljumma andedräkten kittla i sitt öra och spritter yrvaken upp. »Granen, säger du — granen — ja visst, granen — Kors, det är ju alldeles mörkt!» Så vaknar hans minne så småningom, och det rinner upp för honom, att julqvällen står för dörren. Han blir så ovanligt blid och vek, och han böjer Ruths lilla varma mun ned emot sig till faderliga kyssar — alldeles som i de gamla dagarne! »Det är julafton i qväll, barnet mitt, och vi kunna väl därför stänga butiken litet tidigare,» säger han.

Stänga! — ja, nog kunde de stänga; der hade ej varit en kund inne på hela dagen, så julafton det var! »Det är redan gjordt,» svarar Ruth.

Och gjordt var det.

* * *

Han blef rent bländad, pappa Rebolledo, af granens ljus, när de trädde in, och han stannade förvånad. Han kom sig på många, många sekunder icke för med att säga ett ord, endast storrade framför sig i orörlig undran. Men ju mera och längre han såg, dess klarare blefvo hans ansigte och ögon; rätt som det var föll det en stor het tår från hvarje af dem ned öfver hans skrynkliga skjortveck.

Ruth stod bredvid, nästan i andakt, och följde tyst och med glädjestrålände uppsyn spelet i pappa Rebolledos ansigte. Men så, plötsligt, slår hon i ett uppfammande känsloutbrott armarne om hans hals, trycker det runda hufvudet tätt intill hans bröst och hvissar: »älskade, älskade pappa Rebolledo! Vi äro ju dock lyckliga, så länge vi ega hvar andra.»

Hur härligt började ej denna sköna qväll! Ruth läste en julpsalm ur den nötta gamla psalmboken med messingspännena — läste med af inre rörelse darrande stämma en psalm och en bön. Pappa Rebolledo i soffans hörn under den gamla affischen med den nya kranseu nickade med knäpta händer andäktigt takt till hennes föredrag. Och när detta var slut, och de aptitliga pepparnötterna, vinteräpplena och krusbärsvinet kommo fram — hur förtjusande att sida om sida i soffan dricka hvar andra till och blinka godt förstånd med varma blickar, som sade: »just så var det i den gamla glada tiden, precis så här!»

(Forts.)

Försök ett kvartal!

Utgifven af
FRITHIOF HELLBERG

Skand. Modet. är den elegantaste och rikhaltigaste här kända tidning i sitt slag.

Skand. Modet. är en prydnad för den finaste salong eller budoar.

Skand. Modet. är också ej afsedd att vara endast en modejournal, utan en tidning för salongen.

Skand. Modet. utkommer 2 gånger i månaden med ett häftadt och skuret nummer om 24 sidor.

Skand. Modet. innehåller i hvarje nummer omkring 80 illustrationer samt ett ytterst elegant omslag med 2 kol. helsidsbilder.

Skand. Modet. lennar med hvarjt annat nummer en synnerligt rikhaltig mönsterbilaga.

Skand. Modet. meddelar dessutom i hvarje nummer en moderevy, fullständiga beskrifningar till alla illustrationerna och för öfrigt uppsatser i allt, som hör till damernas toalet.

Skand. Modet. meddelar ständigt det allra nyaste inom modets värld.

Skand. Modet. lennar alltid å första sidan i hvarje nummer någon intressant illustration här hemifrån.

Skand. Modet. innehåller alltid derjemte en intressant och spännande följtejong.

Skand. Modet. inbjuder sina abonnenter till storartsde pristäffingar i kvinnlig stöjd om tusentals kronor.

Skand. Modet. är den jemförelsevis billigaste af alla kända modetidningar.

Skand. Modet. är tre gånger omfångsrikare och ojemförligt elegantare än andra här kända modejournaler.

Skand. Modet. står i typografisk utstyrsel öfver det bästa, som hos oss bjudes.

Skand. Modet. är för mode- och kramvaruaffärer, för sömmerskor och damskräddare den bästa annonstidning.

Skand. Modet. kostar för helt år 8 kr., $\frac{3}{4}$ år 6 kr. 50 öre, $\frac{1}{2}$ år 4 kr. 50 öre, $\frac{1}{4}$ år 2 kr. 50 öre, postarvodet inberäknadt.

Skand. Modet. har till utgifvare *Frithiof Hellberg*, red. och utg. af *Idun*; adress: *Stockholm*.

I julbrådskan.

Glöm ej småfoglarna i juletid! Då böra vi ha öppet hjerta för alla. Ej allenast de små sångarne, utan äfven dig sjelf kan du bereda tillfredsställelse och glädje, om du utanför det fönster, vid hvilket du brukar sitta och arbeta, låter anbringa en hylla, på hvilken du dagligen strör korn, stötta skorpor eller a. d. för faglarna ätbart.

Bostaden.

Vådning af boningsrum är något som i många hem försummas, hvarför jag härmed vill framhålla, hur illa det är för alla att utestänga den friska luften, som är så välgörande, vinter såväl som sommar. Mången fruktar att kyla ut rummen och skada sig och sina små; så är dock ej fallet, utan böra vi, som råda öfver våra hem, ständigt tillse att fönstren i alla rum, särskildt i barnkamrar och sofrum, dagligen stå öppna minst i 20 minuter. *Asta.*

Köket.

Om ordningen i köket. Enligt min åsigt är spiseln det förnämsta i köket och bör därför hållas svart och blank, hvilket kan och bör ske sålunda: man blandar litet blyertz i en kopp med litet vatten, ej för tjockt, samt stryker spiseln dermed, då den är nästan kall; strax derpå borstas den med en gammal borste, antingen en nära utsliten skur- eller skoborste eller en panelborste, som är bäst, sedan man har begagnat den så länge den duger till såptvättning. Man borstar, tills spiseln blir både svart och blank; detta är det första jag lär mina jungfrur, emedan jag är mycket svag för en blank spis. Den borstas efter hvarje gång den har blifvit begagnad, dock behöfver den ej smörjas mer än en gång om dagen; sedan man en gång har fått den blank, så är den lätt att hålla fin. I hörnen, der man ej kommer åt med borste, kan man blanka med papper. För 10 öre blyertz räcker en månad.

Till putsning af messing begagnar

jag messingsvatten och krita efteråt, så att det blir blankt; messingsvatten köpes på apoteket: 10 öre för ett kvarter.

Till kopparkarl kan också användas messingsvatten, emedan det går lättare att få dem rena dermed, och så slitas de ej så mycket som genom att skuras med aska, som många bruka göra; jag föredrager messingsvatten och fin skursten (trippelsten) efteråt på en yllelapp; kopparn blir vackra och håller sig ganska länge.

Silfver och bleckkärll putsas med bara krita, först med en våt yllelapp doppad i krita, sedan med en torr yllelapp och krita.

Lamporna tagas ut och göras rena hvarje morgon, hvilket sker sålunda: först putsas lampglasen rena med en lampputsare samt torkas sedan med en ren trasa; sedan borttorkas »skaren» å vecken med en torr trasa (ej klippes); sedan skrufvas brännaren isär och torkas ren ut- och invändigt; lampan påfyller om så behöfves; minst en gång i månaden bör lampan få »brinna slut», så att oljehuset får göras rent, som sker med en torr bomullstrasa samt en pinne. Intet vatten eller fuktiga torktrasor få komma i beröring med vecken, brännaren eller oljehuset invändigt. Lampkupan göres bäst ren med såpvatten. *Hanna W.*

Hushållet.

För kaffevänner. Såsom bekant äro sedan länge åtskilliga mer eller mindre lyckliga försök gjorda att ersätta det vanliga kolonialkaffet med s. k. kaffesurrogat, såsom kornkaffe och maltkaffe. Ett ganska lyckligt resultat i denna väg har emellertid vunnits af *Stockholms Kaffe-Aktiebolag*, som förser såväl hufvudstaden som landsorten med ett slags kaffe, hvilket är rostadt och malet af *Intubiro*, hemtat från Belgien, der den samma omsorgsfullt odlas och vårdas. *Intubikaljet* lämpar sig bäst att användas till samman med vanligt kaffe: nämnda bolags s. k. *hushållskaffe*, som enligt utlåtande från flere kompetente personer visat sig välgörande för helsans bevarande. Här-

til kommer, att det samma är billigare och drygare än kolonialkaffet, hvidan *Intubikaljet* nog torde ha att påräkna god afsättning hos den kaffedrickande allmänheten.

Att behålla ägg friska en längre tid. Man tager väl torr aska och lägger så mycket deraf i en trälåda, att äggen kunna bekvämt ställas deri. Äggen tagas väl friska samt ställas med den smalaste ändan nedåt och så att de ej beröra hvar andra. Sedan påfyller åter igen af askan, hvari ett nytt hvarf ägg uppställs, och så fortfar man tills lådan är full. Den förvaras der efter i sundt, frostfritt rum och äggen hålla sig friska till våren. *Efin.*

Recept på god senap. 1 Q gul senap, 1 Q svart senap, $\frac{1}{2}$ kanna ättika, 3 tum flädersaft, 3 tum enbärssirap, 6 tum soja, 20 st. hvita inlagda lökar, 2 st. rödlökar, 3 tum kapris, 20 st. anjovis, 1 sillmjölke.

Ett annat: I mitt hem taga vi vara på all den anjovissås, som är kvar i en burk sedan fisken är slut, och förvara den, tillsatt med vinaigre, på en flaska å friskt ställe. Efter behof tillagas senap af $\frac{2}{3}$ gul senap och $\frac{1}{3}$ svart (den senare kan man sällan erhålla annat än å apoteken), tillsatt med anjovissättika, tillagad såsom förut är beskrifvet, samt socker efter smak. Blir en förträfflig senap. *Utilis.*

Matlagning.

Kroppkakor. Rå potatis rifves i ett tråg. Då den är rifven, blandas så mycket kornmjöl eller groft rågmjöl dertill, att massan kan formas med händerna. Degen bör dock ej vara allt för tjock, ty då blifva kroppkakorna mycket hårda. Kakorna formas med våta händer, och inuti dem lägges fläsk, skuret i små tärningar och blandadt med malen peppar samt finskuren rödlök. De strykas väl släta utanpå och läggas i en kittel med kokande, saltadt vatten, ej för tätt efter hvarandra och ej för många på en gång.

Noga bör tillses, att kokringen icke afstannar. För att få veta om de äro

genomkokta, får man upptaga en och skära itu den; om då ingen rå deg synes, är den kokt. Dessa kroppkakor äro gråa till färgen.

Till hvita kroppkakor rifves kokt potatis, som fått stå ett par dagar att riktigt kallna. Ett ägg vispas med ett skedblad mjölk och slås till potatismoset jemte litet socker och rifven muskot. Härefter knådas degen väl med hvetemjöl och formas till kroppkakor med samma fyllning som ofvanstående. Dock böra fläsktärningarna först bräckas något. Kakorna böra göras små, läggas i kokande saltadt vatten och då de flyta upp, bruka de vara färdiga. *Alexie.*

Falsk fiskfärs. 8 lod smör smältas tillsammans med ett kvarter mjölk; derpå invispas 8 lod hvetemjöl, och röres blandningen tills smeten släpper panna och visp, då den uppöses att kallna. När den är väl kallnad, irörs 8 ägg, hvarifrån 4 hvitor tagas ifrån; sedan sättes smak med litet socker, muskotblomma samt bra mycket salt. Sist irörs de 4 hvitorna, vispade till skum. Derpå slås smeten genast i en smord form, beströdd med litet rifvebröd. Formen täckes med lock och sättes i en kokande vattengryta att koka 2 timmar. Säsen härtill är af smör, mjöl och mjölk och samma kryddor som i pudding. I spilkumen lägges en äggula, innan säsen slås upp. I säsen bör helst åstadkommas färg och smak af hummer, kräftor eller sillmjölke. *Ester.*

Spenatpudding. I 1 kvarter söt mjölk och $\frac{1}{2}$ kvarter söt grädde lägges 14 lod stötta hveteskorpor, 1 kvarter förväld, fint hackad spenat, $\frac{1}{2}$ kvarter smält smör, 1 skedblad socker, litet muskot och peppar samt 8 väl vispade ägg. Allt omblandas väl; sedan smörjes en servet med smält smör, smeten hälls deruti och serveten tillknytes hårdt samt sättes uti kokande saltvatten att koka $\frac{1}{2}$ timma. Något förr än puddingen skall anrättas, upptages den och sättes uti ett durkslag. Under tiden göres en säs af ett godt stycke smör, som fräses tillsammans med ett sked-

blad hvetemjöl; derpå slås så mycket grädde eller mjölk, att såsen blir något tunn. Då puddingen anrättas, uppstjelpes den på fat, nu vispas några äggulor i såsen, hvaraf en del slås öfver puddingen och resten i säskskålen.
Ester.

Bakning.

Thebröd. Ett ägg och en hvita, en thekopp mandel, en dito finstött socker; mandeln skalas, torkas väl och stötes fin; äggen sönderslås, sockret iröres först efter mandeln, degen arbetas på bordet med litet mjöl, utbakas i hvad fason man behagar och gräddas i svag ugn.
Ester.

Tårta. 5 ägg, $\frac{1}{2}$ @ socker, $\frac{1}{4}$ @ mjöl, hälften hvete- och hälften potatismjöl, mandel och citron efter smak. Ägg-hvitorna vispas till hårdt skum och iröres sist.
Ester.

Konjakskransar. 1 @ smör, väl tvättadt, 2 @ mjöl, $\frac{1}{2}$ @ socker, 2:ne spetsglas konjak, 1 ägg; rullas i groft socker.
Ester.

Danska kakor. 1 @ smör kallröres; $\frac{3}{4}$ @ socker, 2 matskedar vatten, 1 ägg-gula samt lagom med mjöl tillsättes och knådas till ej för hård deg. Ur denna uttages kakorna med ett litet glas samt öfverströs med hackad mandel och groft socker.
Ester.

Mjuk pepparkaka. 5 ägg vispas, till dess de börja tjockna; deri lägges $\frac{1}{2}$ @ socker; 1 $\frac{1}{2}$ jungfru ljum, brun sirap eller honung ihälles sakt under beständig vispning. Sist iröres $\frac{1}{2}$ @ hvetemjöl samt krossade nejlikor efter smak. En vanlig gjuten panna smörjes väl, och smeten slås deri. Bör stå i ugnen en timma.
Ester.

Mandelkubb. 1 @ socker och 4 hela ägg arbetas tillsammans mycket väl till dess att sockret är väl smält; då iröres $\frac{1}{2}$ @ hela, skällade sötmandlar; till sist inarbetas 1 @ hvetemjöl och ett par knifsuddar hjorthornssalt. Man spar så mycket af mjölet, att det räcker till degens kaffing på bordet. Degen delas nu i 4 delar, hvilka formas som limpor och gräddas i mycket svag ugnsvärme. Sedan de äro gräddade, skäras de som man behagar och torkas litet, ty eljes blifva de sega.
Mina.

Goda kringlor. $\frac{1}{2}$ @ urvattnadt smör röres, tills det hvitnar, 8 kokta äggulor sönderkramas väl, en rå äggula, 8 lod skalad och stött mandel, hälften söt och hälften bitter, $\frac{1}{4}$ @ finsiktadt socker, $\frac{3}{4}$ @ hvetemjöl, en thesked hjorthornssalt tillsättes. Uttrillas i form af kringlor och öfverströs med mandel och socker. Bakas genast.
A. C. K.

Mandel-Ess. $\frac{1}{2}$ @ urvattnadt smör, 12 lod strösocker, 3 ägg, 3 lod bittermandel, 1 @ hvetemjöl, 2 theskedar hjorthornssalt. Göras i form af ess och trillas i groft socker.
A. C. K.

Drickbröd till smörgåsbordet. $\frac{1}{2}$ stop ljummodt dricka, 2 skedblad smält smör samt hvetebröd knådas till en stadig deg. Kafas i mycket tunna kakor och läggas på plåtar. Stoppas väl. Bakas genast.
A. C. K.

Apelsintårta. $\frac{3}{4}$ @ socker, 8 hela ägg, det gula skalet af två apelsiner blandas och slås i en syltkittel; sättes på spiseln, der värmen ej är för stark, och vispas med en stålvisp tills det börjar höja sig och blifver så tjockt, att det ringlar sig för vispen, då $\frac{1}{2}$ @ hvetemjöl sakt nedröres. Massan slås i en form och gräddas i bra varm ugn.
Karin.

Efterrätter.

Surbrödsbaka. Koka äpplen med socker till mos. Sätt deraf hvarfals med brynt, rifven limpa. Vispade ägg slås öfver. Stekes i ugn. Ätes med vaniljsås.

Ebba Muncks pudding. Ett halft stop gräddmjöl, $\frac{1}{4}$ @ rismjöl, ett dito potatismjöl, ett dito socker och ett dito smör. Mjölet, mjölet, hälften af sockret och smöret sättes på elden och kokas en stund, hvarefter det uppslås och får kallna något. Sedan iröres det öfriga sockret och smöret. När smeten är väl kall, rifves och iröres det gula skalet af en citron; 8 äggulor tillsättes och sist hvitorna, hvilka först äro slagna till hårdt skum. En form smörjes med brynt socker, smeten slås deri och gräddas $\frac{1}{2}$ timma i ej för varm ugn. När puddingen skall serveras, urstjelpes den och ätes med vaniljsås. Puddingen serveras varm.
Karin.

Inläggning.

Syltlök. Man låter löken ligga i saltlake öfver natten, hvarefter skalen afdragas; man lägger derpå löken åter i saltlake, hvarefter den får ligga ett halft dygn. Sedan kokas den i ättika med hvitpeppar, muskotblomma och socker efter smak. När den blir klar upphälles den i stenburkar, som väl öfverbindas; kallnad kan man slå den i glasburkar, om man så vill.
Vira.

Tvätten.

Ny metod att tvätta kläder. Till 20 kannor vatten tagas 2 @ såpa, drygt 3 skedar ammoniak och 2 skedar terpentin; detta omblandas väl och skall vara så varmt, att man nätt och jemnt i hast kan med handen känna botten på karet. Sedan nedlägges kläderna, så mycket som kan gå uti, först med klappträd och sen med händerna, så att man väl tager reda på utrymmet. Man bör vispa såpan för sig uti ett litet kärl, fylldt med det tillredda vattnet, eljes blir den svår att få sönder då den kommer i karet. Tvätten lägges uti om aftonen. Nu öfvertäckes karet väl; kl. 3 på morgonen ställes tvätten upp i det samma karet och man ser noga till, att inga fläckar få sitta kvar. Nu har man rent varmt vatten utan såpa i ordning, hvarefter kläderna omstötas. Första lagen värmes upp på nytt och det grofva af tvätten nedlägges i den samma; lagen kan tillökas med den andra lagen, som dessutom kan begagnas till randkläder. Dessa kunna äfven nedläggas i samma lag, om så lämpar sig. Kläderna behandlas sedan som vanlig byk med pålakning af lut, men ej så länge som vanligt. Vid detta förfaringsätt behöfs ej mer än hälften så många tvätterskor som vanligt.
A. W.

Handarbeten.

Angående handarbeten torde en erinran till våra kvinnor i hemmen vara lämplig: männe den tid är väl och rätt använd, som nu upptages af dyrbara broderier, virkningar etc. Alla dessa »öfverkast», konsolatorer, dukar och hvad allt de heta, som föga pryda och intet gagna — hur kan deras tillverkande skänka tillfredsställelse med användningen af Eder dag? I betalnen för kläd- och linnesöm och glömmen sällan att klaga öfver, hur dyrt det faller sig; men hvarföre då icke hellre sy sådant sjelfva i stället för bjefset med perlor, silke m. m. d. Edra vackra ögon öfveransträngas dessutom. Eller hvarföre icke snarare tillverka ett nyttigt, varmt plagg åt någon stackare, som fryser, och köpa broderier hos en fattig brodös?
Margareta.

Huskurer.

Mot envis katarr med hosta rekommenderas som förträffligt medel att långsamt koka 500 gram skalade, hela lökar, i hvilka man gjort inskärningar, till samman med 80 gram honung och 400 gram sönderstött melissocker i en liter vatten tre till fyra timmar. Bland-

ningen lemnas sedan att svalna och hålles derpå upp i en butelj, som väl korkas. Af denna saft, som först ljummas, tager sjuklingen fyra till sex matskedar dagligen.
Efin.

Medel mot kylknölar. 1 lod rykande salpetersyra blandas med 2 lod kaneltinktur. Flaskan bör ej skakas och korken bör urtagas försigtigt, emedan explosion eljes kan inträffa. Under teknad, som ett år fick svåra kylknölar på händerna, använde medlet med den framgång, att knölarne aldrig mera återkommit. *Det får dock ej vara sår utan endast knölar.*
Mina.

Medel mot svår hosta och lungdot. 4 lod osaltadt smör, 4 äggulor, $\frac{1}{2}$ kvarter honung, 2 lod rifven vit ingefära arbetas väl tillsammans, tills det blir smidigt som pepparkaksdeg. Massan får ej värmas, ej kokas, lika litet som någon del deraf. 1 tésked tagas 3 gånger om dagen, morgon, middag och qväll; har hjälpt många äfven i början af lungdot.
Olga von K.

Bröstsaff för hosta, till och med för kikkhosta. Lika mycket brun sirap och hvitt franskt vin uppväges, kokas tillsammans, till dess endast hälften återstår, då blandningen bör vara smidig som honung. Häraf tagas sedermera allt som oftast 1 tésked.
Olga von K.

Medel mot strypsjuka hos barn. Så snart man märker den vanliga slembildningen, gifver man barnet hvarje timma både dag och natt 1 matsked af nedanstående:

Tag en ägghvita, vispa den mycket hårdt, tillsätt 1 ölglas vatten. — Som dryck gifves dessutom ljumt sockervatten, som beredes:
1 ägg slås i en halftopsflaska till 1 bit kandissocker af ett dufaggs storlek, flaskan fylles med vatten, korkas, ristas hårdt. Serveras ljumt. För detta enkla medel försvinner strypsjukan inom 2, högst 3 dagar.
Olga von K.

Osvikligt medel mot magsyra, magkattarr och dålig matsmältning. Tag morgon, middag och qväll 1 rådag matsked linfrö, nedsvälj det med $\frac{1}{2}$ glas mjukt, helst kokt vatten. Linfröen böra vara af årets skörd, väl rensade, fria från dam och andra frön, få ej kokas eller söndertuggas utan sväljas hela och råa. Efter högst 4 veckors dagligt bruk af detta medel är den envisaste magsyra borta. Man måste under tiden afhålla sig från kaffe och spirituösa drycker.
Olga von K.

Reformar. Man får nu på förvintern ofta reformar, som ibland kunna vara ganska ettriga. Bästa sättet att snart få dem läkta är att bestryka dem ett par gånger dagligen med smörlake.
Corinne.

Slagt.

God korf. 5 @ oxkött, 5 @ svin-kött males fint, 5 @ späckfläsk skäres i tärningar, knapt 1 stop halfkokt, kallnad och rifven potatis, 3 stop uppkokt och alldeles kall mjölk. Salt, stark- och kryddpeppar tagas efter smak. Mjölet tillsättes litet om sänder, det hela arbetas länge och väl. När skinnen blifvit fyllda, gnidas de med fint salt och förvaras som vanlig saltad korf. Vill man röka en del, få de ej ligga med saltet mer än en dag. Sådant rökt korf rekommenderas, isynnerhet som bräckt till smörgåsbordet.

Hvarjehanda.

Ett medel att borttaga fläckar ur siden finner man i potatismjölet, förutsatt att fläckarne ej äro allt för »feta». Man gnider först fläcken med en ylle- eller linnelapp, doppad i mjölet, och sedan med en ren linnelapp.
Efin.

Ett godt medel att borttaga fett-, vin- och punschfläckar är följande: Man köper på apoteket för 10 öre qvialaibark, håller derpå en eller två koppar kokande vatten, låter det stå öfver glöd i fem minuter och låter sedan vätskan stå en dag. Man doppar sedan en yllelapp eller mjuk borste i afkoket och gnider tyget med lätt hand. Fläckar af frukt och rödvin aflägnas, om man, innan tyget tvättas, håller det öfver glöd, på hvilka man strör litet sönderstött svafvel.
Efin.

Bläckfläckar borttagas ur linne på följande sätt: Det fläckade lägges i sur mjölk och utvrides väl ett par gånger om dagen. Det bör ligga kvar i åtta dygn och lägges sedan på byken.
Corinne.

Genom nöting uppstår ofta på svart tyg en obehaglig glansighet, hvilken dock kan borttagas med följande medel: Man köper på apoteket för 25 öre gaspariarot, som kokas i 1 kanna vatten. Tyget blötes dermed, får ej vridas utan lägges att torka mellan linne. Strykes på avfvisidan innan det är torrt.
G—.

Vägen till mannens hjerta. »Vägen till mannens hjerta går öfver middagsbordet» — läste jag häromdagen någonstades.

Derför, unga fruar, vinnläggen Eder städsom att göra Er denna väg så gen och lätt, som möjligt. D. v. s. servera Eder man alltid en god middag. Med god mat menar jag visst icke öfvermåttigt kräsligt, utan endast god, väl lagad mat, ty denna kan gerna vara enkel i och för sig sjelf. Haf för det första alltid en god, kraftig kött-rätt (fast naturligtvis stundom fisk). Låt alla såser härtill vara bruna och lagom simmiga. Soppan bör aldrig fattas. Men sliskiga och oftast dyra efterrätter kunnen I deremot gerna spara in på, då de flesta män sällan älska dylikt. Haf i stället en kopp riktigt godt kaffe efter maten — om Ni bruka kaffe vid denna tid.

Hvad som för öfrigt tillhör är, att maten upplägges och serveras smakfullt, att duktyget är bländande hvitt, silfret blankt och finputsadt, samt slutligen — att I sjelfva ären snyggt och nätt klädda, oaktadt alla köksbestyr.

På denna väg skolen I säkert nå målet — Er mans hjerta!
Ebon.

På grund af mellankommande helgdagar framflyttas utgifvandet af nästa veckas nummer från fredagen till lördagen.

Läkareråd.

Ramlajh. En half timme före frukost 2 glas arteficiel Vichy, 45° varm samt till frukost och middag ett spetsglas Ronnebyvatten. Diet: uppkokt mjölk, tunna vällingar, svag buljong, löskokta ägg, kokt fisk, hvetbröd. Lavemang minst hvarannan dag (inga laxer-medel!). Fortsätt med kuren flera veckor.

Thalia. 1). Se svaren till . . . 26 . . . 2) i n:r 47 och till Karin i n:r 9. 2). Se svar till Finska 2) i n:r 9.

Karl. Vi kunna ej lemna er någon upplysning utan att hafva undersökt ert hjerta. Röker ni mycket, är det möjligt, att detta kan vara orsaken.

David B. Utan betydelse, om det ej inträffar oftare.

Wanda von K. Drick hvarje morgon ett glas kallt Marienbadervatten (arteficiell) samt följ den diet, som föreskrifvits Ramlajh här öfvan. Två timmar efter måltiderna bör ni taga en half tesked natriumbicarbonat. P. S. Hon bör använda en salva af 1 del salicylsyra, 10 delar zinkoxid, 10 delar stärke och 20 delar vaselin.

Ida Ö. 1). Troligen äro edra tänder dälliga eller illa skötta. Eljes torde felet ligga hos magen. 2). Temligen vanligt och utan all betydelse. 3). Ja — äfven möjligen med anledning af frågan 1).

Elsa. Genomläs läkareråden i n:r 44, så skall ni finna, att ni beskyller oss orättvist. Ni har lika litet blifvit glömd under signaturen Elsa, som under de andra, ni begagnat vid edra många förfrågningar.

Ebba K—g hänvisas till svaret till Lisa 21 år i n:r 7. Undvik dessutom kaffe, thé, öl,

SANDGREN, Regeringsgatan 6, Lager af de bästa UR

[387]

vin, varma soppor och varma drycker i allmänhet samt akta er för rikliga måltider.

Ymna. Alla edra krämpor bero sannolikt på blodbrist eller bleksot. Tag därför under några veckor 3 gånger dagligen 3 stycken af *Blaud's jernpilller*. — Borsta tänderna mycket väl hvarje kväll och morgon med ett godt tandpulver och skölj munnen flitigt med undersöka sina öron. — De upplysningar, ni i öfrigt önskar, finner ni i svaren till Karin i nr 9, till ... 26 ... 2). i nr 47 och till Mary i nr 3.

Svesack. Vänd er till närmaste lasarettsläkare i och för operation. En sådan torde härvidlag vara enda verksamma medlet. Laga att ni har jern och lös afföring. — Svedan kommer sannolikt af någon tillfällig hudlöshet. Stryk på en salva af lika delar *vaselin, eitrinsalva* och *caosmör*.

18-årig flicka. Specialister i öronsjukdomar finnas, så vidt vi veta, blott i Stockholm, Göteborg och Lund. Skäl är naturligtvis att fortast möjligt rådföra er med en sådan. Blott derigenom kan ni få visshet om förhållandet.

Sorgbarn. Oskadligt är det åtminstone så till vida, att det ej innehåller några giftiga beståndsdelar, och torde ej heller i öfrigt vara farligt att använda. — Är ni fullt säkra på, att er svulst ej kan opereras? — Den nämnda sysselsättningen torde ej synnerligt inverka, om den ej förekommer för ofta och för länge. *D.r - d.*

Frågor.

Nr 131. Huru brygges enbärdricka? *I.*

Nr 132. Vill någon af Iduns mera upplysta läsarinor underrätta mig om, hur lång den s. k. sorgtiden är efter maka, föräldrar, barn, o. s. v. *Okunnig på landet.*

Nr 133. Hvarmed rengör man bäst oljemålade köksväggar och tak, så att icke färgen, som är ljus, blir ful eller går för mycket bort? *Husmoder*

Nr 134. Hvad fördras i kunskaper o. s. v. för att ingå vid postverket. Hur lång är hvarje dagtjänstgöring och efter hur lång tid ungefär kan man hoppas på lön. Qvinnor kunna ju också få anställning der? *Göteborgska.*

Nr 135. Fins något medel att taga lapisfläckar ur golf utan att hylla dem. *Mina.*

Nr 136. Hvad skall man göra med ljusa handskar, som blifvit smutsiga, när man vill hafva dem fina och snygga igen? *Blekingsflicka.*

Nr 137. Kan någon upplysa mig om, hur det tillgår när man vill färga ljusa silkesvauter. *Blekingsflicka.*

Nr 138. Frågas vänligen om någon af Iduns läsarinor känner, hvad en resa till Paris kan kosta, om man färdas på 1sta eller 2:dra klass. *En ung fru.*

Nr 139. Huru skall man bäst kunna färga en hvit filt, som tycks till största delen vara bomull, af ungefärligen samma slags väfnad som ett slags köpta badhanddukar? *»Une institutrice 25 år».*

Nr 140. Huru och med hvad färg skall ett hvitt färskinn färgas för att kunna användas till matta under ett skrifbord, samt huru bör den för den skall monteras? *»Une institutrice 25 år».*

Nr 141. En lärarinna, som ämnar anordna en enkel julgransfest för sina skolbarn, beder någon af »Iduns» läsarinor vara god och upplysa om, huru man prydligt och på samma gång billigt skall smycka en julgran, t. ex. huru man skall förgylla grankottar, framkalla gnistrande snö eller rinfrost på granen o. s. v. Alla möjliga råd och upplysningar derom mottagas med tacksamhet af *M-a.*

Nr 142. Skulle någon af Iduns läsarinor vilja gifva en 35-årig, bildad, men fattig prest-dotter ett godt råd? Hvad skall hon taga sig till för att förtjena sitt uppehälle, hon eger intet hem, har i flera år varit lärarinna, men under sista året har hon ej lyckats, trost sina många försök att erhålla plats. Hon vere tacksam att erhålla ett godt råd.

Nr 143. Vilket är bästa sättet att tillaga svansoppa? Kan man af tuppknappar bereda omelett? *Ekonomisk husmoder.*

Nr 144. Huru skall man på bästa sätt borttaga hudhår på armar och händer? *Gert.*

Svar.

Nr 113. Begär, under adress: Lundbergs Etablissementet Kalmar, en flaska »Renovator»; beskrifning öfver användandet följer. Detta medel hjälper och är fullkomligt oskadligt. *Friherrinnan S.*

Nr 123. Att blomkrukor mögla utanpå kan ej undvikas, hvarken i drifhus eller böningsrum. Är ju lätt afhjelpat med en rotborste och litet sand. *Kna.*

Nr 121. »Linnea» anskaffar 1 @ vanliga bruna nötskal, som torkas och stötas samt kokas derefter, en timme med 1½ @ kalkmjölk; blandningen filtreras och påstrykes flera gånger. Behöfves det mycket deraf, kan dubbel sats tagas. *Folkare -bo.*

Nr 126. Håll kärnen väl rena, skölj dem dagligen med friskt vatten och torka dem såväl inuti som utanpå; begagna ej lavoirena till medicamentskåp. Laktages detta, förekommer aldrig någon lukt. *Kna.*

— — — Det lyckades mig att ur ett gammalt skåp, som länge stått obegagnadt, fördriva den unka lukten genom att tillägga några ituskurna rödlökar. Medlet torde ju vara verksamt äfven uti ifrågavarande möbel.

Ett godt medel lär äfven vara, att derinne dagligen under 4 à 5 dagar ställa en skål med 1-2 liter kokhet söt mjölk och sedan tillsiua dörrarne och låta mjölken stå till följande morgon. Derefter skuras lavoiren omsorgsfullt med såpa och soda. Den kallnade mjölken kan naturl. ej användas. *Folkare -bo.*

Nr 124. Man tager ett kvarter salt till en kanna kokande vatten; häruti nedlägges tyget, medan vattnet är varmt, och i denna saltlag får det ligga 3 à 4 dagar. Innan det toges upp, gnuggas det något och sköljes mycket väl i kallt vatten. Urvrides och inklappas i lakan, samt strykes medan det är fuktigt. Efter denna behandling blir tyget aldeles som nytt. *Lotten.*

Breflåda.

Hanna W. Eder uppsats har råkat få ligga öfver ganska länge, men användes nu, som Ni ser, med tacksamhet. Vi hoppas Ni snart kommer åter med husliga råd och rön.

H. F. Insända bidraget torde antagligen befinnas lämpligt. Närmare efter julbrådskan!

Ebba. Hvarför ge den himlastormande pegasen så lösa tyglar? Försök med kapson, kanske den artar sig.

Många insändare få vänta på svar till i början af det nya året. Nu vid jultid ha göromålen och de inflytande manuskriften hopat sig så, att vi ej med bästa vilja hinna med mer än ett fåtal. Detta gäller äfven »frågande» och »svarande».

F. S. Vi tacka för uppsatsen, som vi skola använda med det första. *Red.*

Innehållsförteckning:

»Låt upp,» det hvsikar. Dikt af *Johan Nordling*. — Arade läsarinor! — Elsas dröm. Julstämning af *P. E. E.* — Qvinnan och lifsglädjen. Af *Ave*. — Några drag af *Ernst Ahlgren* (slut). — O vintertid, o juletid. Dikt efter *Otto Carius af Habor Grip*. — Om julklappar. — Om Ibsens senaste bok. Ur en skalds qvinnogalleri. Af *Avar Arfwidsson*. — Fröken Gustafvas julklapp. Efter en främmande idé af *Mathilda Langlet*. — I qvinnofrågan. Af *Karin*. — Julens hygieniska betydelse. — Julfröjd. Poem af *Hibous*. — »Hvita liljan». — Teater och musik. — Literatur. — Ett storstadsbarn. Berättelse för Idun af *Johan Nordling*.

I julbrådskan. — Bostaden. — Köket. — Hushället. — Matlagning. — Baking. — Efterrätter. — Inläggningar. — Tvätten. — Handarbeten. — Huskurer. — Slagt. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

Annonsor.

Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

PLATSSÖKANDE.

Lärlarinna, lektrisk eller sällskap.

En lärarinna — 22 år — önskar med första plats att undervisa i vanliga skolämnen (icke främmande språk) samt musik. Den sökande, hvilken eger vana både som lärarinna och lektrisk, har god helsa och gladt lynne samt har utgått från ett mycket godt hem. Anspråken äro ej stora. De bästa rekommendationer kunna företes. Närmare upplysningar kunna erhållas genom Iduns Redaktion, dit svar, märkta »H. H.», och torde ställas. [619]

Lärlarinneplats för minderåriga barn önskas af en ung, bättre, musikalisk flicka. Fotografier sändes om så önskas. Svar till »M. J.», Östgöta Correspondentens kontor, Linköping. (G. 27926x1) [601]

Tvätt-Inrättningen

55 Nybrogatan. **Billiga priser.** Nybrogatan 55. Obs! Tvätt utföres äfven af härvarande ordentliga tvätterskor, hemtas och hemsändes, då adress uppgifves pr telefon 43 90 eller pr post. [74]

Axel Wahllins
Bok-, Musik- och Pappershandel
Stockholm S.
Götgatan 11. Filial: Adolf Fredriks torg 3.
rekommenderar sitt stora och välsorterade bok-, musik- och pappershandelslager m. m.

Denna affär, som etablerades år 1876, har allt sedan dess, år från år, gått framåt under samma egares ledning, och är nu, som känt är, den största och fullständigaste i sitt slag på Södermalm. Lokalerna äro väl och centralt belägna inom Katarina och Maria församlingar.

Allm. Telefon 31 58. [606]

Ett 28 års fruntimmer önskar på nyåret plats i Stockholm eller landsorten som sällskap, lektrisk, skriftråde, att biträda i hushållet eller för barn. Svar märkt »Nyåret 1889» torde godhetsfullt inlemnas å denna tidnings byrå, Klarabergsgatan 54.

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3. Företrädesvis mag- och hudsjukdomar. Verkställer elektrolytisk behandling af abnormt växande hår, skägg, vårtor o. d. [505]

Doktor Carl Flensburg
14 Lilla Vattugatan 14. Hvardagar 1/23—1/24. Helgdagar 10—11. Behandlar företrädesvis **Barnsjukdomar**. [297]

ROLAND MARTIN Tandläkare.

Vasagatan 10, Stockholm, snedt emot Centralstationen. [572]

En å två flickor i skolåldern erbjudas inackordering och moderlig omvårdnad i ordentligt hem i Stockholm, centralt beläget. Priset moderat. Närmare härom har fru konsulinnan L. Berg, Vasagatan 5, lofvat meddela. (G. 7282x1) [603]

GRETA LANDSORT, Sköterska af sinnessjuka, Flemminggatan 16 A, 1 tr., Stockholm. [597]

Skriftlig undervisning i stenografi (Arends' system) erhålles af skicklig lärarinna mot insändande af 15 kronor jemte noggrann adressuppgift till Red. af Idun. [566]

Undervisning i klädsömnad

utan all profning meddelas på kort tid och till billigt pris äfven i hemmen åt kottierier om 4 à 6 st.

Aug. Åströmmer, Drottninggatan 24, ö. g. 2 tr. upp.

Presentkort till julklapp finnas från 15 kr. [596]

J. G. Hammars Lampkök.
Stor värmeförmåga. Brinna luktfritt. Brillant belysning. Pris: enkla med veke 4-6 kr., extra solida 7-8 kr., med 2 vekar 12 kr. Fullkomlig beläthenhet garanteras hvarje köpare. [292] **J. G. HAMMAR,** 30 Malmskildnadsgratan

Ramlösa Plantskola.

Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slag plantskoleartiklar är nu utkommen och tillsändes franko. Helsingborg i september 1888. *N. P. Jensen.* [522]

Fru Sofia Eklund

förfärdigar reformerade underkläder. 26 Biblioteksgatan 26 Stockholm. [281]

Skånsk medvurst

af bästa beskaffenhet och afsedd för familjehöf. Underrättelse i *Kulles bod*, Drottninggatan 36.

JULKLAPP!

Tankar med anledning af hr K. Wicksells föreläsningar om prostitutionen och äktenskapet, af *Moster Stina*. Innehåll: Om prostitutionen och osedligheten. — Äktenskapet. — Ett lyckligt hem. [602]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras. Aldre Pianos tagas i utbyte. OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwechtens berömda fabriker.

GUST. PETERSSON & Komp., 38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från **J. G. Malmsjö.** [525]

John Hultenbergs Tricotvaruhandel, Regeringsgatan 28, Stockholm.

Lifförsäkring till verkliga kostnaden.

Associationen för Ömsesidig Lifförsäkring

(Mutual Reserve Fund Life Association i New York)

erbjuder på bekväma betalningsvilkor **Lifförsäkring** till verkliga kostnaden (= ungefär hälften af kostnaderna i bolagen enligt gamla systemet) med fastställda maximipremier, grundade på erfarenheten inom lifförsäkringsrörelsen.

Inga aktieegare, som taga vinsten, eller andra intressenter, som dela öfverskottet.

Absolut säkerhet.

lakttagande af försigtighetsåtgärder för att omöjliggöra spekulation eller bedrägeri.

Bestämda årsafgifter till bestridande af förvaltningskostnaderna.

Försäkring till nettokostnad enligt åldersskala och till ungefär hälften af kostnaderna vid det gamla systemet.

Sträng sparsamhet i alla riktningar. Beqväma betalningsvilkor för försäkringstagare, med bestämdt maximibelopp.

Vistelseort utomlands och utrikes resor försäkra inga extra kostnader.

Allm. Telefon: 84 37.

Hufvudkontor för Sverge, Norge och Danmark i Stockholm: Vasagatan 22 A.

Direktör: Johan Millén.

Ombud antagas.

[519]

LEVERIN & C:o

61 Drottninggatan 61

3 tr. upp

få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

All slags

Fotografering

utföres omsorgsfullt

enligt nutidens fordringar.

Med största högaktning

LEVERIN & C:o

[46]

Ett stort och rikhaltigt urval af vackra och billiga

Julpresenter

i
Pariser-Bazaren

11 Regeringsgatan 11
19 Humlegårdsgatan 19.

[598]

Hos

I. M. GÖTHER

48 Drottninggatan 48

Regeringsgatan 27, Skeppsbron 20, Hornsgatan 54,
samt hos andra Bok- och Pappershandlare i riket i dag utkommet:

HUSHÅLLSBOK

I enkel och tydlig uppställning med öfversigt af Metersystemet.

Pris: 1 krona.

[605]

Johan Nordling:

QVINNOR

Novelletter och Skisser

Pris: 1 kr. 25 öre.

Alexis Grönwall

Bok-, Musik- & Pappershandel

Stockholm, Sturegatan 8

Samtliga literära och musikaliska julnyheter.

Välordnad pappershandel.

Specialité: Affärskuverter och Adresslappar.

Ordres från landsorten expedieras pr omg.

[592]

Örebro Kem.-Tekn. Fabrik

rekommenderar

sina tillverkningar af

H. E. Ekströms

Patenterade Jästmjöl

(Ombärligt för hvarje hushåll.)

Eau de Cologne, Parfymer,

Håroljor, Aseptin,

m. fl. Tekniska fabriker.

Obs, vidstående fabriksmärke!

[587]

TJULANDER & C:o,

VINHANDEL,

55 Drottninggatan 55,

rekommendera sitt väl sorterade lager af endast äkta utländska

Viner och Spirituosa.

Särskildt framhålls: finare Champ.-Cognac från de förnämsta firmor, flere år här i lager, Bordeaux-viner af välkända firmor samt hvitt Portvin, särdeles omtyckt.

[313]

Skrif till

K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin

7 Storhyrkobrinken Stockholm Storhyrkobrinken 7

och begär profver och prisuppgifter

å Hvita väfnader till underkläder, Spetsar,

Broderier, Duktyger, Handduksväfnader,

Lakanväfnader och Sängkläder.

[22]

Obs. i Profver sändas på begäran

Möbelyger. Bostrom & Bostrom

Stockholm, 18 Drottninggatan 18. Mattor, m. m.

Obs. Billigaste priser.